

Η ΜΑΛΙΝΑΙΑ ΚΟΡΗ.

ΤΡΕΒΥΔΙΑΝΟΣ ΠΑΡΘΕΝΟΠΗ.

Ἐκ τῶν τοῦ Ἄγγλου Bulwer, Μετάφρασις Χ. Α. Π.

Ἐν τῇ Βελγικῇ πόλει Μιλίγγη, ἡ κούρη τῆς κυριακῆς, ἡγῶν, περὶ μεσημβρίαν, προσεκάλει τοὺς κατοίκους εἰς τὴν θάλαν ἱερουργίαν καὶ ὁ λαὸς, ὁμοθυμῶς περιφερόμενος περὶ τὴν ἐκαλησίαν τοῦ Ἀγ. Φεβδόλδου, εἰσῆρχετο βραχυπόδον ἐντὸς τῶν εὐρυχωρῶν πτερυγίων τοῦ ἱεροῦ καθιδρύματος. Νεανίς δὲ ἔστατο εἰς τὴν ὁδὸν, κήπτων τὰ ὄμματά, κατὰ γῆς καὶ κατὰ τὸ φαυμένον προσέχων ἡ ἀκρασθῆ ἡγῶν τινὰ, καθόστε, χωρὶς γὰρ ἔγειρε τὰ ὄμματα ἀπὸ τοῦ σκληροῦ λιθοστρώματος, ἐστρέφετο πρὸς ἐκάστην τῆς ὁδοῦ γωνίαν, μετὰ συντόνου καὶ ἐν γαυγανίου προσοχῆς ὁ νέος οὗτος ἐβράβη εἰς τὴν μίαν χεῖρα βακτηρίαν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην δεξιότινον λαβρῶν, τοῦ ἀπαίου ἢ ἀγῶν ἐστρέφετο κατὰ γῆς, προσεκάλει δὲ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, μετὰ φωνῆς θλιθεῆς, τὸν πεπλανημένον του κύριον. «Πιστέ! Πιστέ! ἔδω! ἔδω!» Ἄλλ' ὁ πιστός, δὲν ἐπέστρεψε διότι ὁ βεβραυμένος ὑπὸ τῶν δεσμῶν κίον, ἀπαλά-

λαγεις τοῦ δερματινοῦ περιδέραιου, ἐμακρύνθη πάλιν μετ' ἑτέρου συντόνου εἰς μακρύνθη τῆς πλέως συναικίαν, καὶ ἀφίγων αὐτῷ τὸν τυφλὸν κύριόν του, νὰ εἴδῃ ὅπως ἠδύνατο τὴν ὁδὸν του καὶ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του. «Πιστέ ὀλίγον ἐλαφρὸν βῆμα θέσθῃ τὴν ὁδὸν, καὶ ἡ ὄψις τοῦ ξένου ἐφαιδρύνθη. « Συγχώρησέ με! » εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἡ ὄψις ἀκοητοῦ ἤρπασε τὸν ἡγῶν. « ὦ! ὠδήγησέ με, παρακαλῶ, εἰάν δὲν βιάζεσαι πολὺ, δι' ὀλίγα λεπτά, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Χρυσοῦ κρινίου. » Ἀπεύθυνε δὲ αὐτῷ τὸν λόγον πρὸς νέαν ἀνήκουσαν, ὡς ἐκ τῆς ταπεινῆς ἐνδυμασίας τῆς, εἰς τὴν μέσην τοῦ λαοῦ τάξιν. — « Βίβαι ἀρετὸν τὸ διάστημα, κύριε, ἀπακούθη ἡ νέα, ἀλλ' ἂν ἐξακολουθήσῃ κατ' εὐθείαν νὰ βαδίσεις περὶ τὰς ἑκατὸν ὀργυῖας, καὶ ὑστερον διέλθῃς τὴν δευτέραν πρὸς τὴν δεξιάν σου, χεῖρα ὁδὸν. » « Ἀλλοίμονον! » διέκοψεν ὁ ξένος μελαγχολικῶς μειδιῶν, « ἡ ὁδηγία σου, ὀλίγον θέλει μὲ χρυσιμεύσει ὁ σκύλος μου. ἔφυγε καὶ ἐγὼ εἶμαι τυφλός! » Ἐν τούτοις τοῖς λόγοις καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ξένου ἐνυπῆρχε τόνος μελαγχολικός, ὅστις βιαίως εἰσεδυσεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς νεάνιδος. — « Συγχώρηστέ με, παρακαλῶ, κύριε, » εἶπε μὲ δακρυμμένους ὀφθαλμούς, « δὲν ἠδῶς παρετήρησα. Στήριχθητε ἐπὶ τῆς χεῖρός μου, θέλω γὰρ ὠδήγησαι εἰς τὴν θύραν τοῦ ξενοδοχείου. » Πιστός, κύριε, ἐπέφερε παρατηρηθῆσα

«δτι ο ξένος εδίδταζεν, εχω άρκετον κυρον να εζο-
δούσω, σάς βεβαίω.»

«Ο νέος τυφλός εθεσε την χείρα του επί τῆς βρά-
χιονος τῆς νέας γυναικός. Καί ἐνῶ ἡ Λουκίλλα ἤτο
φύσιος τοσοῦτον δειλῆς, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ τῆς γε-
λῶσα τὴν ἐπέπληττε διὰ τὴν υπερβάλλουσαν νεανικὴν
ἀρετὴν τῆς, δὲν ἠσθάνθη ὁμῶς οὐδὲ τὴν ελαχίστην τα-
ραχὴν. Ἐμα εὐρέθη, ἀπροσδοκῆτως οὕτω διαβαίνουσα
τὰς ὁδοὺς τῆς Μαλίνης, μόνη μετὰ νέου ξένου, τοῦ
ὁποίου ὁ ἱμκτισμὸς ἐδήλου ὅτι ἀνήκεν εἰς κοινωνικὴν
τάξιν ἀνωτέρως τῆς ἐδικῆς τῆς.

«Ἡ φωνὴ σὰς εἶναι γλυκυτάτη, εἶπεν ὁ ξένος
μετὰ τινὰ ἀιωπήν. «τοῦτο εἶναι», ἐπρόσθεσεν ἐλα-
φρῶς στενάζας, «τὸ μόνον τεκμήριον, δι' οὗ γνωρίζω
τὴν νεότητά καὶ τὸ κάλλος.» Ἡ Λουκίλλα ἐμυθίσασε
περὶλυπος, διότι ἐγνωρίζε καλῶς, ὅτι οὐδεμίαν εἶχεν
ἀξίωσιν εἰς τὴν ὠριότητά. «Ἡ πόλις αὐτὴ εἶναι πα-
τρίς σας;» τὴν ἠρώτησε.

«Μιλίσητα, κύριε, ὁ πατήρ μου ἔχει μικρὸν ἐργα-
στήριον φορματάων, ἡ δὲ μήτηρ μου καὶ ἐγὼ προσθέ-
ταμεν μικρὸν τι εἰς τὸ καθημερινὸν εἰσόδημα, πλέ-
κοντες τρίαινα (δαντέλαν) μὰς λέγουν πτωχοὺς,
ἀλλὰ δὲν αἰσθανόμεθα τὴν πενίαν, κύριε.»

«Κίθε εὐτυχές! δὲν ὑπάρχει εὐτυχία μεγαλύτερα
ἀπὸ τὴν φαιδρότητα τῆς καρδίας, ἀπεκρίθη ὁ τυφλός
περὶλυπος.

«Καὶ ὁ κύριος,» εἶπεν ἡ Λουκίλλα ὀλιβομένη καθ'
ἑαυτὴν, διότι διήγερε φυσικὴν τινὰ ζηλοτυπίαν εἰς
τοῦ ξένου τὸ πνεῦμα, καὶ σπεύδουσα νὰ μεταβάλῃ
ἀντικείμενον τοῦ λόγου, ἀκαί ὁ κύριος διατρίβει πρὸ
πολλοῦ εἰς τὴν Μιλίσην;»

«Ἀπὸ χθὲς μόνον. Περιηγήσῃμι διαβαίνων τὰς πό-
λεις τῶν Κάτω Χωρῶν ἴσως σὰς φαίνεται παράδοξος
ἡ περιόδεια ἀνθρώπου τυφλοῦ· ἀλλ' εἶναι οὐχ ἥττον
δυσάρεστον καὶ εἰς τυφλὴν τὴν νὰ διαμένῃ πάντοτε εἰς
τὴν αὐτὴν θέσιν. Ἰστοχάσθη, ὅτι, διαρκούσης τῆς
ἰερούργιας, εἰς τὴν μοναχίαν τῶν ὁδῶν, με' ἦτον εὐχο-
λον, διὰ τῆς βοήθειας τοῦ σκύλου μου, ν' ἀναπνεύσω
ἡσυχῶς τὸν ἀέρα, ἀφοῦ δὲν δύναμαι νὰ τέρψω ἑμαυ-
τὸν διὰ τῆς θέας τῆς πόλεως. . . ἀλλὰ ὑπάρχουν
φαίνεται, ἀνδραποῖ, οἵτινες αὐτε σκύλον δύνανται νὰ
ἔχωσι φίλον!»

«Ὁ τυφλὸς ὠμίλησε με' πικρίαν, διότι ἡ δραπέτευ-
σις τοῦ κυνὸς που πὸν ἔβλιψεν ἐγκαρδίως. Ἡ Λου-
κίλλα ἐσπύγγισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς. «Καὶ ὁ κύριος
περιηγείται λοιπὸν μόνος;» ἠρώτησε θεωρήσασα προ-
σεκτικώτερον ἢ τὸ πρόσωπον τοῦ ξένου, καὶ παρα-
τηρήσασα ὅτι ἦτο περίπου ἡλικίας εἰκοσιδύο ἐτῶν.

«Ὁ πατήρ σου, ἡ μήτηρ σου, ἐπρόσθεσεν, ἐντο-
νώτερον πῶς εἰπούσα τὴν τελευταίαν λέξιν, «δὲν εἶναι
μυξή σου;»

«Ἐμὰί ὀφρανοῦ!» ἀπεκρίθη ὁ ξένος «καὶ δὲν ἔχω
μῆτε ἀδελφόν, μῆτε ἀδελφήν.»

Ἡ ἐρημὸς κατάστασις τοῦ τυφλοῦ ἔβλιψε βαθέως
τὴν Λουκίλλαν ποτὲ τῶντι δὲν συνελθῆν τοσοῦτον
ἰσχυρῶς συνῆσθάνθη παραδόξους εἰς τὴν καρδίαν παλ-
μοῦς, μυστικὴν τινὰ καὶ νεκρὰν συμπάθειαν, ἥτις εἶλ-

κυσεν αὐτὴν πρὸς τὸν δυστυχῆ νέον, καὶ κώχη
ἦτο ἀδελφῆ του.

Ἡ μορφή τῆς νεότητος καὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἡ
ἀντίθεσις, ἡ ὀλίβης ἡ διεγερθεῖσα εἰς τὴν καρδίαν
νέας, καὶ ἡ εὐγύννητις αὐτῆς ἐπικύθησαν τὴν συρ-
θεῖαν τὴν ὁποῖαν ἠσθάνετο. Ἡ μορφή τοῦ τυφλοῦ
ἐντελὸς κωνοκῆ, οἱ δὲ χαρακτηριστοὶ εἶχον εὐγῆς
καὶ ἐμφορῆς, καὶ τὸ σύνολον τοῦ προσώπου αἰ-
κίνας χάριν καὶ ζωηρότητα, ἀν καὶ αἱ κινήσεις αὐ-
τῆς ἐγίνοντο μετὰ πολλῆς προσοχῆς, καὶ τὸ βρῆμα
τοῦ ἦν δόξαλον.

Ἐνῶ δὲ διήρχοντο στενὴν ὁδόν, ἤγειναι τῆς
ξενοδοχείου, ἤκουσαν ὀπισθεν αὐτῶν ποδοβολητικῶν
ῶν, καὶ ἡ Λουκίλλα, στραφείσα μετὰ βίαις πη-
λόπιω, εἶδεν, ὅτι ἀγγυμ βέλγων ἱππέων διέβαι-
νον πόλιν.

Σύρατα τὸν ξένον πρὸς τὸν τοίχον καὶ ὄλα πρὸς
θεο, ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐστάθη πλησίον του. Οἱ ἱππῆι
βαίον βιαίως τὴν ὁδόν. Ἀλλ' ἐκ τοῦ ἤχου καὶ
κλαγγῆς τῶν ὄπλων, τοῦ κρότου καὶ τῶν καλα-
των τῶν ἱππῶν, ἡ μορφή τοῦ τυφλοῦ παραλλήλῃ
ἡ Λουκίλλα εἶδε πῦρ ἐνθουσιασμοῦ ἀναβῆν εἰς τὴ
σωπον αὐτοῦ, ὅστις ἀύψωσεν ἤδη τὴν κεφαλὴν
ρηφάνως καὶ μετὰ χάριτος τὴν ἐκίνει. ἀδίσκα
Θεός! εἶπεν ἡ νέα, ἐνῶ ὁ στρατός ἐπλησίαζε ἡ
ράση, ἀδὲν ὑπάρχει πλέον κίνδυνος! Ἀλλ' ἐπὶ
μα δὲν εἶχεν οὕτω εἰς τῶν δύο τελευταίων ἱα
χαιροῦντων κατὰ μέτωπον, ἐκάθητο ἐπὶ ἱππῶς
γῶντος, οἱ δὲ ὕβρισμοὶ καὶ οἱ πτεριστοῦρες πῆ-
πέως ἐπληθύνον τὸ πῦρ καὶ τὸν ἀφηναιχθῆ
ζῶου, ὃ παρεφέρετο καὶ ἐπὶ ἡδὲ ἐντὸς τῆς στενῆς

«Προσοχή! ἀνέκραξεν ὁ ἱππεὺς, ὁρμίσαι
τὴν γωνίαν ὅπου ἴστατο ἡ Λουκίλλα μετὰ τοῦ
«Κίθεο τρελοῖ! πῶς δὲν φεύγετε;»

«Ἐδιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! εἶναι τυφλός!» ἀπέκρίθη
Λουκίλλα κλίνας πρὸς τὸν ξένον.

«Φύλαξέ τὸν ἑαυτὸν σου, ἀγαθὴ μου ὄνη,
εἶπεν ὁ ξένος. Ἀλλ' ἡ Λουκίλλα δὲν ἐμελέτα
τόν τι. Ὁ στρατιώτης ἀπέσυρε βιαίως τὴν κε-
τοῦ ἱπποῦ ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου ἴσταντο ὄλη
λυσσαλέον τετράπουν, σφραδάζον ἐκ τῆς πῆ-
τοῦ πτεριστοῦρος, ἐξώρμησεν ὄλας ἀφηναιχθῆ
κίλλα, μὴ δυναμένη νὰ διαφυλάξῃ ἑαυτὴν ἐπὶ
ξένον, ἐρρίσθη πρὸ τοῦ τυφλοῦ καὶ ἐδέχθη τὴν
γὰν ἀντ' αὐτοῦ ὁ λεπτὸς καὶ ἀβρὸς τῆς ὄνη
γίμων ἐπεσεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς συνθελαμῆ
δ' ἱππεὺς ἐστράφη ἐν πρὸς. «Δόξα τῷ Θεῷ! εἶπε
ἀνέκραξεν ἡ δυστυχῆς Λουκίλλα, καὶ, μὴ ἔδου
νὰ κρατηθῆ ἀπὸ τὸν πόνον! καὶ τὴν φωνὴν ἦ
ἐπὶ τῶν χειρῶν, τὰς ὁποίας ὁ ξένος μηχανικῶς ἦ
ἵνα τὴν δεχθῆ.

«Ὁδὸγέ μου! φίλη μου!» ἐφώνασεν ἡ εἰσὼ
γυμῆν!»

«Ὅχι, Κύριε», διέκοψεν ἡ Λουκίλλα, ἀεὶμα
τερα, εἶμαι καλά. Λάβετε ταύτην τὴν χείρα
γαπᾶτε, δὲν εἶμαι τώρα μακρὰν ἀπὸ ξενοδο-
«Ἀλλ' ἡ ἀκοή τοῦ ξένου, εὐαίσθητος τῆς
φωνῆς κάμφιν, τὴν ἐγνωστοποίησε τὸ ἄλγος ἡ

ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀνεγνώρισε τὴν πληγὴν ἣν εἶ-
χεν αὐτὴ λάβει, ἀν καὶ ἡ γενναία κόρη δὲν τὸν εἶπεν
ὅτι μόνον διὰ νὰ προστατεύσῃ αὐτὸ ἐπαθε τοιαύτην
πληγὴν. Ὁ ξένος ἐπέμεινεν ἤδη ἀπαιτῶν τὴν ἀνταλ-
λαγὴν τῶν χειρῶν, καὶ προτείων νὰ συνοδεύσῃ αὐτὴν
εἰς τὸν οἶκόν τῆς ἡ Λουκίλλα, περίφοβος καὶ ὑποπέ-
ρουσα πολὺ ἀπὸ τὴν πόνον, ἐδέχθη νὰ συγκατανεύσῃ
Ἄλίγη δὲ βήματα κατωτέρω πρὸς τὴν παρακειμένην
ὁδὸν ἐκεῖτα τὸ ταπεινὸν κατοικημ κατὰ τῆς
ἐβασαν, καὶ μάλιστα ἡ Λουκίλλα εἰσῆλθεν εἰς τὴν θύραν
κατέπεσεν ἀναίσθητος ἐκ τοῦ πόνου. Ἀπέκατο λοι-
πὸν εἰς τὸν ξένον νὰ ἐξηγήσῃ τὸ συμβάν καὶ νὰ πα-
ρακαλῆσῃ τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ νὰ προσκαλέσωσιν εὐθὺς
χειρουργὸν «τὸν ἐμπειρότερον, τὸν πρακτικώτερον τῆς
πόλεως,» εἶπεν «εἶμαι πλούσιος, καὶ δύναμαι νὰ ἐ-
πιπαιθεύσω τὴν ζημίαν τῆς γενναίας θυγατρὸς σας, ἡ
τις δὲν ἐγκατέλειπε τὸν κινδυνεύοντα ξένον.»

«Ὁμιλῶν δ' εἶπυε τὸ βάλαντιόν του· ἀλλ' ὁ πατήρ
ἠρώτη τὴν προσφραν, καὶ ὁ ξένος ἤθελεν ἐρυθρίασαι
βεβαίως ἐὰν ἠδύνατο νὰ εἶδῃ τὴν ἐπιτιμὸν ἀγαπᾶκτη-
σιν, μετ' ἧς ἐγένετο ἡ ἀποπαύσις ἐκεῖνη.

Περιέμενε δὲ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ χειρουργοῦ καὶ
τῆς ἐπίδεξις τοῦ βραχιόνος, καὶ δὲν ἀνεχώρησεν εἰ-
μὴ ἀφοῦ ἡ μήτηρ τῷ ὑπεσῆθη, ὅτι θέλει τῷ γίνε-
γνωστον τὴν ἐπομένην πρωίαν πῶς ἡ ἀσθενὴς ἐπέσσε
τὴν νύκτα.

Πρόντι τὴν ἀκόλουθον πρωίαν εἶχεν ἀποφασίσει
νὰ ἀφήσῃ πόλιν, ἥτις παρεῖχεν εἰς τὸν ὁδοιπόρον τῷ
σον μικρὴν εὐχαρίστησιν, ἀλλ' ἀνέβλεπε πάλιν τὴν ἀ-
ναχώρησιν, μέχρις οὗ ἡ ἴδια Λουκίλλα μετὰ τῆς μη-
τρὸς τῆς ἐπῆγε νὰ τὸν βεβαίωσῃ περὶ τῆς ἀναρῶ-
σῶς τῆς.

«Γνωρίζεις, καὶ ἐγὼ εἶμαι τῆς γνώμης, φιλέται
Παρθενόπη, ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι τοσοῦτον αἰθέριος κατὰ
τὴν πρώτην συνάντησιν, μυστηριῶν σι, ἀκατανόητος
συγγένεια μετὰ τῶν προσώπων (ξένων πρὸς ἀλλήλα
πρότερον) ἐφαλκούσα ἀκαταστέτως αὐτὰ πρὸς ἀλλη-
λα. Καὶ δὲν εἶναι ἄρα ἀληθὴς ἡ ὠραία τοῦ Πλάτου-
νας ἰδέα, ὅτι αἱ ψυχὴ ἡμῶν, μερίδες οὐσχι τῶν ἀ-
στέρων, καὶ πνεύματα πρὸς ἀλλήλα ἐκινούμενα, ἐλ-
κυσαι τὴν φωταῖν ἑαυτῶν καταγωγὴν εἰς τῆς αὐτῆς
σφαιρας, καὶ ποθοῦσι μετὰ μελαγχολίας τὴν ἀνωτέω-
σιν τοῦ πρῶτερου αὐτῶν δεσμοῦ; Ἀλλὰ μακρὰν τοῦ
νὰ προσφύγομεν εἰς τὰς φαντασιώδεις αὐτῆς λύσεις
τοῦ αἰώνιου τούτου μυστηρίου, μοι φαίνεται φυσικὸν
ὅτι εἰς τὴν ἐγκαταλειμμένην καὶ οἰκτρὰν κατάστα-
σιν τοῦ Ἐγγελοῦ Σαίντ-Αμάν, ὄφειλεν οὕτως νὰ αἰ-
σθάνθῃ τροφερὸν αἰσθημα πρὸς τὴν κινδυνεύουσαν το-
σοῦτον γενναίως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του.

«Τὰ σκότη, εἰς ἃ διέμενε καταδικασμένος, δὲν
δυσχεδέζων βεβαίως ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς
του πὰς ἐπιτολαζούσας εἰκόνας τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ
ἐπ' ἀσθενείας, εἰς τὴν διηνηκῆ καὶ ἔρημον μοναχίαν
ἡσυχίαν, ἠσθάνετο μάλλον τὰ ἀνεῖρα φαντασίας φύσει θαρ-
ρήσι καὶ καρδίας ἐπιούσης ν' ἀνοιχθῆ εἰς συμπάθειαν
καὶ συγκοινωνίαν.

«Ἐἶχεν ὀρθῶς ἀμολογήσει, ὅτι τὸ μόνον δι' αὐτὸν
τεκμήριον τῆς ὠριότητος ἦτο ἡ μελωδία τῆς φωνῆς,
καὶ ὅτι ποτὲ γλυκύτερος ἢ κατακουκτικώτερος τόνος
δὲν εἶχε προσβάλει τὰ ὠτα αὐτοῦ. Ἡ ἐκφάνσις ἐ-
κείνη τῆς Μιλινίδος κόρης, ἡ τοσοῦτον ὠραίως προδι-
δουσα τὴν αὐταπάρνησιν αὐτῆς, καὶ τοσοῦτον μελω-
δικῶς ἐκφράζουσα τῆς ἐγκροδίου εὐσπλαγχνίας τὸν
τόνον, «Δόξα σοὶ ὁ Θεός! ἐσώθης!» ἐπρόσθεσε καθ'
ἡν στιγμὴν αὐτὴ ἡ ἴδια ὑπέστη τὸν πόνον, συνεκίνη-
σε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ἐξήγειρεν ἐν αὐτῇ ἀδριστη-
σι, αἰθέριον καὶ ἰδουκὸν αἰσθημα, ὑπὲρ δὲν εἶχεν εἰ-
σέτι αἰσθανθῆ ἡ νεότης αὐτοῦ. Καὶ ἡ Λουκίλλα δὲ
ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἐκεῖνον ἠσθάνθη αὐξήσασαν
τὴν συμπάθειαν, ἣν ἤδη εἶχε συλλάβει ὑπὲρ ἀνθρώ-
που, ὅστις εἰς τὴν πρώτην τῆς ἡλικίας ἀνθῆσιν, ἦτο
στερημένος τῶν ὠραίων τῆς ζωῆς ἀντικειμένων, καὶ
ἐγκαταλειμμένος εἰς τὴν νύκτα τοῦ χρόνου, μονήρης
καὶ ἀνευ ἐλπίδος. Διότι εἰς τὸ ἀγαθόπουν καὶ ὠ-
ραῖον φύλον σου, ὦ Παρθενόπη, ὑπάρχει φυσικὴ τι-
κλίσις εἰς τὸ προστατεύειν, ἥτις μεταμορφῶναι ἑμὰς
εἰς ἀγγέλου τῆς ἀσθενείας, εἰς στήρικτὰς τοῦ γήρα-
τος, καὶ εἰς τροφὸς τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ κλίσις
αὕτη, ἔχουσα τὴν ἑδραν αὐτῆς ὡσαύτως εἰς τῆς Λου-
κίλλας τὴν καρδίαν, ἀνεκφράστως πῶς συνέδεσε τὴν
συμπάθει αὐτῆς φύσιν μετὰ τοῦ ἀτυχήματος τοῦ δυ-
στυχῶς ὁδοιπόρου. Πλήρης θερμότητος καρδίας καὶ
ἰδεῶν ἀνωτέρων τῆς το ἡλικίας καὶ τῆς κοινωνικῆς
αὐτῆς καταστάσεως, δὲν ἦτον ἀμέτοχος τῆς σεμνῆς
μειαιότητος ἐκεῖνης, ἥτις ὀλιβεται διὰ τὴν στήρησιν
τῆς ὠριότητος. Αὐτομάτως γνωρίζουσα, πῶσον
βαθέως ἐδύνατο νὰ ἀγαπήσῃ, ἀπίστευτον ἐξέλμ-
θῆνα τὰ ν' ἀντιμεριθῆ δι' ἀμοιβαίου ἔρωτος. Ὁ δὲ
ξένος οὗτος τοσοῦτον ὑπέροχος τῶν ἠνθῶν, οὗς ποτε
εἶχεν εἶδει, ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις ἀπέσθην πρὸς
αὐτὴν τοιαύτην φωνὴν, ἥς οἱ τόνοι καὶ αἱ λέξεις διε-
γείρουσι ἀξιάγατον εἰς γυναικεῖαν καρδίαν θαυμα-
σμόν. Ἐν ἐπίστευεν ὠραῖαν, καὶ τὸ χάριεν αὐτῆς
πνεῦμα ἀναπλήρου ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν τοῦ προσώπου
τῆς ἀτέλειαν. Ἀλλ' ἡ νέα αὕτη δὲν ἦτον ὄλας ἐστε-
ρημένη ἐλκυστικῶν τινῶν πλεονεκτημάτων· τὸ βῆμα
καὶ τὸ σύνολον τῆς μορφῆς τῆς ἀπέπνευσε χάριν μετὰ
τῆς ἡράσσε τῆς νεότητος, τὸ δὲ στόμα τῆς ἐμεδία
τοσοῦτον θελητηρῶς, ὥστε ὑπῆρχον ἐνίστα στιγμαί,
καθ' ἧς δὲν ἠδύνατο μόνος ὁ τυφλὸς νὰ τὴν ἐλλάθῃ
ὡς ὠραῖαν. Ἡ παιδικὴ τῆς ἡλικία ὑπέσχετο εἰς αὐ-
τὴν ὠριότητος ὄρα· ἀλλ' ἡ εὐλογία, προμειν κατ'
ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἀσθενείας, ἀσχημάτως ἀσπλάγγως
τὸ πρόσωπόν τῆς, ὅχι μόνον κρύσασα τὸ λείον δέσ-
μα τῆς, καὶ τὴν λαμπρὰν χροίαν, ἀλλ' ὀλοκλήρως
μεταβαλοῦσα καὶ αὐτοὺς τῆς μορφῆς τῆς τοὺς χα-
ρακτηρας. Ἡ δὲ οἰκαγένεια τῆς Λουκίλλας, φημιζο-
μένη ἐπὶ καλλοῦ καὶ μακταία διὰ τὴν φάμην ταύτην,
τοσοῦτον πικρῶς ἐβλήθη διὰ τὴν ἀκράτη ἀσθενείαν,
ὥστε ἡ πτωχὴ Λουκίλλα ἐνωρῆς ἐδιδάχθη νὰ θεωρῆ
ταὺς περὶ αὐτὴν πολὺ πλειότερον τελλιμμένους, ἢ ὅσον
ἀληθῶς ἦσαν, καὶ νὰ μεγαλοποιῆ τὰ πλεονεκτήματα
τῆς ὠριότητος τῆς ὁποίας ἡ ἀπωλεία ἐθεωρεῖτο παρὰ
τῶν γονάων τῆς ὡς βελύτατον δυστύχημα. Εἶχε
προσέτι ἡ Λουκίλλα ἐκαδέλφην, ὀνομαζομένην Λου-
λίαν, ἥτις ἐθεωρεῖτο τὸ ἀγλαίσμα καὶ ὁ θαυμασμός

των θυγατέρων της Μαλίνης, διὰ τὸ ἰσπανικὸν τῆς ὠραιότητος της; καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐξαδέλφαι εὐρίσκοντο ἀνεχώρως ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, ἢ ἀντίθεσις τῶν προσώπων ἐπλήθυνε συνεχῶς τὴν Λουκίλλαν. Ἀλλὰ πᾶσα δυστυχία ἔχει καὶ τὸ ἀντίδοτον αὐτῆς, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ συναίσθησις τοῦ δυσχεροῦς τούτου ἐλαττωματικὸς εἶχεν ἀνευ πρᾶξότητος; ἠδύνη τὸν χαρακτῆρα της, καὶ πρᾶσχει χάριν ἕνα εἰς πνεῦμα, ὅπερ ἄλλοις ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ ὅλως ὑψηλὸν, καὶ ταπεινότητα εἰς ψυχὴν φῶσι ὀξείαν, ἐμπαθὴ καὶ ἐνεργητικὴν.

Καὶ ἤδη ἡ Λουκίλλα εἶχεν ἀποκτήσει ὅτι πρὸ πάντων ἠδύνατο νὰ φοβῆται ὅτι δὲν θέλει ἀποκτήσει ποτὲ διὰ τὴν στέρην τῆς ὠραιότητος; καὶ ὅτι ἡ γαπήθη παρὰ πάντων. Ὅπου καὶ ἂν παρίστατο, τὸ ὠραϊκὸν καὶ γλυκὺ αὐτῆς πνεῦμα διέχευε ἀνεκφραστόν τι θέλγητρον, βίην δὲ ἔλλειπεν, συνέλλειπέ τι μετ' αὐτῆς, ὅπερ οὔτε αὐτῆς τῆς Ἰουλίας ἢ καλλονῆς ἢ ἀναπληρώσει ἠδύνατο.

« Προτίθειμαι » εἶπεν ὁ Σαιντ-Λυμάν εἰς τὴν Κυρίαν Λουτισσέρ, μητέρα τῆς Λουκίλλας, ἅμα ἐκάθησε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν μικρὸν αὐτῆς θάλαμον, (καθότι εἶχεν ἤδη ἰκανὸς οἰκισθῆ μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ ἦλθε νὰ ἀντιπισκεφθῇ τὴν Κ. Λουτισσέρ, ἐπισκεφθεῖσαν αὐτὴν τὴν προτεραιάν, συναδεδυμένως μετὰ τοῦ ἀνευρεθέντος κυνός, ὅστις πάντοτε ὠδήγει ἤδη τὰ βήματα τοῦ κυρίου του εἰς τὸ ταπεινὸν κατοικησιον, καὶ ἐκάθητο αὐτομάτως ἐπὶ τῆς ὀράας), « Προτίθειμαι », εἶπεν ὁ Σαιντ-Λυμάν, μετὰ τινος παύσεως, καὶ ὀλίγον διατάξων, « νὰ παρατίθω τὴν εἰς τὴν Μαλίνην διατριβὴν μου ἔχει ἀεὶ ὑγιεινὸν ἢ πόλις αὐτῆ, καὶ ἀγαπῶ τὴν ἡσυχίαν τῆς θέσεώς της; ἀλλ' ἐνοεῖται, κυρία, ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, διάγων μετὰ ξένων, εὐρίσκω τὴν δικτριβὴν πῶτι τὴν ὀλίγον δυσάρεστον. Ἐσυλλογίσθη, ὁ νέος διεκόπη ἐκ νέου, « ἐσυλλογίσθη ὅτι, ἐάν ἦτο δυνατὸν νὰ πεισθῇ καλῶς τῆς οἰκογενείας, ἵνα μὲ δεχθῇ, ὡς σύνοικον, ἤθελον παρατείνει τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν μου διὰ τινος ἐπιβουλεύσεως. Εὐχαριστοῦμαι εὐκόλως.

« Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσιν ὅτι ὀλίγα οἰκογενεῖαι εἰς τὴν Μαλίνην, αἵτινες ἤθελον εἶσθαι εὐτυχεῖς νὰ δεχθῶσι τοιοῦτον σύνοικον. »

« Συγκαταναύετε νὰ μὲ δεχθῆτε; » ἐρώτησεν αἰφνιδίως ὁ τυφλὸς νέος. « Ἐνόμιζα, ὅτι ἤμην ἀξίος αὐτῆς τῆς εὐμένειας. »

« Ὁ Κύριος εἶναι λίαν φιλόφρων, ἀλλὰ μόλις ἔχομεν ἕνα θάλαμον, μὴ δυνάμενον ἵσως νὰ σὲς εὐχαριστήσῃ. »

« Δὲν θεωρῶ οὐδεμίαν διαφορὰν μετὰξὺ ἐνὸς ἢ ἄλλου θαλάμου. Ὁ ὠραιότερος δι' ἐμὲ θάλαμος εἶναι, ὅστις μὲ παρέχει τὸν ἦχον τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς ἡχοῦντα γλυκύτερον εἰς τὴν ἀκοήν μου. »

« Ἐνομένης τῆς συμφωνίας, ὁ Σαιντ-Λυμάν κατόκησεν ἤδη ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μετὰ τῆς Λουκίλλας. Δὲν ἦτο λοιπὸν εὐτυχὴς αὕτη θεωροῦσα, ὅτι ὁ νέος ἐξήλει διαρκεστέρην μετ' αὐτῆς συγκοινωνίαν, καὶ δὲν ἔχαίρει μὲλλοῦσα νὰ τῷ προσφέρῃ τὴν θεραπείαν της; Ὁ Σαιντ-Λυμάν περιποθῶς ἀγαπῶν τὴν μουσικὴν, ἐκαλλιέργει τὰ μάλιστα αὐτὴν, καὶ ἐπαίξεν ὄργανόν τι μετὰ τσοσούτης τέχνης, ὡστε μόνον ἢ γλαυφῶς τῆς

φωνῆς του μελωδία ἠδύνατο νὰ φωνῇ ἐφάρμιλλοις της. Δὲν ἦτο λοιπὸν εὐτυχὴς ἡ Λουκίλλα, ὅτι εἰ θητο ἀναυδος καὶ ἡεροῦτο προσεκτικῆ τῶν φωνῶν ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχεν ἐν τῇ Μαλίνῃ ἀκούσει, ἢ ἦτον εὐτυχὴς ἀναυδούσα, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ὅπως διεσκέδαζε τὴν μελαγχολίαν καὶ ἐπλήθυνε ματατικὸς ἢ φωνῆς της; Δὲν ἦτον εὐτυχὴς, ὅτε, μετὰ τὴν διακοπὴν τῆς μουσικῆς, ὁ Σαιντ-Λυμάν ἐκράζετο ἐκ κίλλας! » Καὶ δὲν τῆς ἐφαίνετο ὅτι ὑπὸ τοιαύτης ἡνὴς προφερόμενον τὸ ὄνομά της ἦν καὶ αὐτῆς μουσικῆς γλυκύτερον; Δὲν ἐπαλλῆν ὑπὸ τῆς ἐκείνης ὅταν ἐξήρχοντο ἀμφότεροι εἰς περιπάτου, κατὰς θερινὰς ἑσπέρας, καὶ ἡ γαῖρ αὐτῆς συνεδέετο συνήπτετο μετὰ τῆς χειρὸς ἐκείνου πρὸς ἂν ἦτον πούττον γοῦσιμος; Καὶ δὲν ἐμεγαλοφάρνει τὴν τῆς εὐτυχίας αὐτῆς, καὶ δὲν ἐνυπῆρχεν ἰσρὸν τι ἀπλήρης λατρείας ἐν τῇ χάριτι ἦν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ καθότι ἀνύψει τὸ πνεῦμά της εἰς τὴν μεγαλοφάρνει καὶ πλουσίαν ἰδέαν τοῦ ὅτι ἡγαπᾶτο;

« Ὁ Σαιντ-Λυμάν ἦν Γάλλος τὸ γένος. Οἱ γονεῖς τοῦ, κατοικοῦντες εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως Ἀρὰ ἐγένοντο κληρονόμοι διαφιλονεικουμένου τινος κτήματος, οὗ τινος ἢ κατοχὴ περιῆλθεν εἰς χεῖρας αἰσιδύου ἑτη πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ παρόντος ἰστορήματος. Εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν ἐτυφλώθη. Δὲν ἔφη εἶπε διηγουμένης τὰ κατ' αὐτὸν πρὸς τὴν Λουκίλλαν ἐν ἑσπέραν τινὰ ἐπεριπάτου μόνου, « δὲν ἔφη μὲ τί νὰ παρομοιάσω τὴν γῆν, ἢ τὸν οὐρανόν, ἢ τὸν ποταμόν, τῶν ὁποίων δύνωμαι ἐπὶ τέλος νὰ αὐτὴν φωνῇ. Οὐδὲν ἄλλο ἐντὸς τοῦ συμμίγματος τοῦ καταλαμβάνω, εἰμὴ ὠραιότητάν τι κρῆμα λίαν ὑπερλάμπρων χρωμάτων, ὠραϊκὴν τινα καὶ χεῖραν χάριος ἀντίληψιν — « ὡραϊκὴ μουσικὴ ». Ἐχοι τοῦδε ἐβρήθησαν μόνον τὴν μαρνανθεῖσαν πῶτι ἡλικίαν μου, ἤδη ζητῶ μετὰ δακρύων τὸ φῶς ἡμέρας. Ἡ παιδικὴ ἡλικία μου παρήλθεν χροῦν τὰ μικρότερον ἄδύματα μὲ ἤρσκον καὶ διεσκέδαζον τὴν ἀργίαν τοῦ πνεύματός μου, ἀλλ' ἡ χροῦν πέρφης μου ἦτον ἡ ἀνάγνωσις πᾶσαν προσεχῶς εἰς τὴν ζωῆς περιγραφῆς τῶν ποιητῶν! Πόσῃ ἐντάξει μ' ἐνεποιούσιν αἱ διηγήσεις τῶν μεγάλων ἰστοριῶν συμβάντων, καὶ ἐνέπληθον τὴν ψυχὴν μου ἐνεργετικὴς κινήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν ζωὴν! Παρὰ ἐπληροῦσθην ὑπὸ τῶν ἀντιλήψεων ὅλων τῶν περὶ τῆς πρᾶξιματων, τὰ ὅποια διὰ παντὸς ἐστραθῆναι. Εἶμισα ὅτι ὑπῆρξα καὶ οὐχί ὅτι ἐξῆσα; ὅτι εἰς τὸν ἦσαν τῆς παγκοσμίου ἐλευθερίας, κατεδιδάσκοντο εἰρηκτῆν, ἐκ τῶν μελαίνων τῆς ὁποίας τούτων ἀπὸ το; ἦτον ἡ δραπέτευσις. Ἰνὸσφ ἐξῶν οἱ γονεῖς μου εἶχαν παρηγορίαν τινὰ, τοῦλάχιστον δὲν ἤμην μόνον Ἀπέθανον, καὶ ἄχαρις καὶ ἀφηνεῖα μόνωσις ἔπειτα κλωσε τὴν ἐρημον εἰρηκτῆν μου γῆραιός τις ὑπῆρξε ὅστις περιεποιήθη τὴν παιδικὴν ἡλικίαν μου; ὅ μ' ἐγνώρισε παιδρυνόμενον καὶ λαυόμενον ἀπὸ τὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸ τσοσούτον ἐνωρὶς ἐπ' ἐμοῦ ἀφῆκε καὶ διὰ τῶν ἀνημνήσεων τοῦ ὁποίου τὸ πνεῦμά μου ἠδύνη νὰ παλινδρομήσῃ, διὰ τῶν σκοτεινῶν στενῶν ἀτραπῶν τῆς μνήμης, εἰς τὰς εὐλακασίας

λιζκοῦ φωτός, ἰδοὺ τί ἐμείναν εἰς ἐμὲ ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων συμπαθειῶν. Δὲν ἔρει ὁμοῦ πρὸς εὐχαριστήσιν μου ἢ πατρικὴ οἰκία, ὅθεν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός μου ἢ φωνὴ ἀπέπτη. Ἀνισυχία τις ἢ πόθος τοῦ κινεῖσθαι κατέχοντά με, ὄθρσαν τὰ βήματά μου ἐκτὸς τῆς πατρῴου ἐστίας. Περιπλανῶμαι μάτην καὶ ὅπου τύχη, καὶ αἰσθάνομαι ἐπὶ τέλος τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἀέρος, ὅστις πίπτει πέρα ἐμοῦ ὡς ψηλαφητὸν τι φορτίον. Μόνον συντροφον εἶχον τὸν γηραιὸν θεράποντά μου, ἀλλὰ ἔχουσα καὶ τοῦτον, ἀποθανόντα πρὸ τριῶν ἡδὴ μηνῶν εἰς Βρυξέλλας. Ἀλλοίμονον! εἶχον λησμονήσει, ὅτι ἦτον γέρον, διότι δὲν εἶδα τὴν πρόδον τῆς παρακμῆς του. Καὶ τώρα, ἀπολέσας καὶ τὸν ἀπιστον σκύλον, εὐρέθην μόνος, μέχρως οὐ ἔλθα πρὸς τὰ ἐδῶ καὶ εὐρον σέ! »

Ἡ Λουκίλλα καλῆμένη, ἐχάδευε τὸν κόνα, εὐλογούσα τὴν ἀποπλάνησιν αὐτοῦ, ἥτις περιεποιήσεν εἰς αὐτὸν φιλίαν μὴ δυνάμενη νὰ δραπετεύσῃ ποτὲ.

« Ἄλλ' ὅσον θερμῶς, ὅσον ἐπιχαρίτως ἠγάπα τὴν Λουκίλλαν ὁ Σαιντ-Λυμάν, δὲν κατῆρχον ἢ νέα νὰ διαλύσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ προσώπου του μελαγχολίαν, καὶ νὰ παρηγορήσῃ ἐντελῶς τὴν θλιβεράν αὐτοῦ κατάστασιν.

« Ἄ! ἐάν ἠδύναμην νὰ σέ ἰδῶ! Ἐάν ἐδύναμην νὰ θεωρήσω τὸ πρόσωπον τοῦτο, ὅπερ μάτην ἢ καρδία μου ζητεῖ νὰ διακρίνῃ! »

« Ἐάν ἠδύνασο », εἶπε στενάζουσα ἡ Λουκίλλα, « ἤθελες ποῦσαι νὰ μὲ ἀγαπᾶς. »

« Ἀδύνατον! » ἐκράζεν ἐμπαθῶς ὁ Σαιντ-Λυμάν, « Ὅπως ὅποτε σέ κρίνει ὁ κοσμος, οὐ θέλεις εἶσαι δι' ἐμὲ τὸ σύμβολον τῆς ὠραιότητος, καὶ ὀφείλω νὰ μὴ κρίνω περὶ σοῦ διὰ τῆς κρίσεως τῶν ἄλλων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἄλλων διὰ τῆς κρίσεως σοῦ! »

Ἡγάπα ν' ἀκούῃ τὴν Λουκίλλαν ἀναγινώσκουσαν ἐξαίρετως δὲ ἠγάπα τὰς περιγραφὰς πολέμων, ἀγρίων συμβάντων, περιηγήσεων, πάντα ταῦτα ἐπροξένουν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμά του. Πολλὰκις διέκοπτε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀκούσου' αὐτὸν στεναζόντα, καὶ ἠσθάνετο, ὅτι ἤθελεν ὑπομείνει τὴν στέρην καὶ αὐτῆς τῆς εὐτυχίας τοῦ ν' ἀγαπᾶται παρ' αὐτοῦ, ἐάν ἠδύνατο νὰ συμπληρώσει τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας της, ἀποδίδουσα αὐτῷ τὸ φῶς, τοῦ ὁποίου ὁ πόθος ἐδασάνειν αὐτὸν ὡς φάντασμα.

Ἡ οἰκογένεια τῆς Λουκίλλας ἦτο τοῦ καθολικοῦ δόγματος, καὶ, ὡς συμβαίνει εἰς ὁμοίως τοιαύτας οἰκογενείας, εἶχε πολλὰς περὶ τὴν εὐλάβειαν αὐτῆς προλήψεις. Ἐνὶ τῷ διῆγον εὐχαριστοῦς ἑσπέρας, διὰ τῆς ἀνεγνωσεως διαφόρων θρησκευτικῶν διηγημάτων καὶ φανταστῶν θαυμάτων τοῦ καθολικοῦ ἡμερολογίου. Καὶ μίαν μάλιστα φορὰν, ἐν ᾧ ὄπω συνεδιελέγοντο μετὰ δύο ἢ τριῶν γειτόνων, « Ὁ Τάφος τῶν τριῶν βασιλευσῶν τῆς Κολωνίας » ἀπέβη τὸ πρῶτον ἀντικείμενον τῶν θαυμασίων διηγημάτων αὐτῶν. Αἱ ἐντυπώσεις τῆς Λουκίλλας ἦσαν ζωηραὶ, οὖσις, ὡς δύνατο εὐκόλως νὰ ὑπονοήσῃ, φῶσι ὑπακειμένης εἰς τὴν ἐπιβροχὴν τῶν δοξασίων ἐκείνων, μεθ' ἂν ἐκ τῆς παιδικῆς ἀνεπείρητῆς ἡλικίας, καὶ ἠρσάζετο μετὰ προσοχῆς

σειρὰν διηγημάτων, ἀναφερόμενων εἰς τὸν θαυματουργὸν τάφον.

Μία πρὸ πάντων ἰστορία ἐπέσειν ἰδίως τὴν προσοχὴν τῆς Λουκίλλας. Ὁ διηγηθεὶς αὐτὴν σεβάσιμος γέρον ὠμολόγησεν ἑαυτὸν μάρτυρα αὐτόπτην τῆς ἀληθείας τοῦ διηγήματός του.

Γυνὴ τις, εἰς Ἀνδερς, ἐγέννησεν υἱόν, καρπὸν ἀδελφίτου σχέσεως, κωφὸν καὶ ἀλαλον. Ἡ δυστυχὴς μητέρα ἐπίστευσε τὴν συμφορὰν ὡς τιμωρίαν τοῦ ἀμαρτανόματός της. « Ὡ εἴθε, εἶπεν, ἢ συμφορὰ αὕτη νὰ ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου! τὸ πτωχὸν καὶ ἀδύνατον τιμωρεῖται ἕνεκα τοῦ ἀνομιμάτους μου! Ἡ ἰδέα αὕτη νυχθημέρον τὴν ἐδασάνειν, καὶ ἐμαραινέτο ἀνευ οὐδεμιᾶς παραμυθίας. Καθ' ὅσον ἡλικούτο τὸ παιδίον, ταλαιπωροῦμενον ἐταλαιπώρει ἐπὶ μάλλον τὴν μητρικὴν καρδίαν, σπαραττομένην ὑπὸ τῆς τύψεως τοῦ συνειδότος. Ἐπὶ τέλος, ἀκούουσα συνεχῶς τὴν ἰερὰν φῆμιν τοῦ ἐν Κολωνίᾳ Τάφου, ἀπεφάσισε ν' ἀπέλθῃ περὶ καὶ μὲ γυμνοῦς πόδας εἰς προσκύνησιν τοῦ ἀγίου τούτου ἱδρύματος. « Ὁ πολυέσπλαγγος Κύριος, ὁ ἀκακαλέσας τὴν Μαγδαληνὴν ἀδελφὴν του, θέλει ἀφαιρέσει ἀπὸ τὸ παιδίον τὴν κατάραν τῆς μητρός. » Ὅθεν ἐπέξοπήσεν εἰς Κολωνίαν. Ἐξέχουσε τὰ δάκρυα, τὴν μετάνοιαν καὶ τὰς παρακλήσεις τῆς καρδίας της ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ μνήματος. Ἐπιστρέφουσα δὲ εἰς τὴν γεννήσασαν αὐτὴν πόλιν, πόσῃ ἠσθάνθη φρικτὴν πληροῖασα καὶ ἀπαντήσασα τὸ ταπεινὸν κατάλυμά της σωρὸν ἄρειπίων! Πυρκαϊὰ τὸ εἶχε καταστρέψει. Ἡ ἀλλία ἐκάθησε κατὰ γῆς ἐξηνητημένη ὑπὸ τῆς ἀγωνίας. Εἶχεν ἀναχάσει καὶ τὸν υἱὸν της; Ἐξείφνης ἤκουσε τὴν κραυγὴν παιδικῆς φωνῆς, καὶ ὦ! ταυτοχρόνως τὸ παιδίον της ἐξήλθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς κράζον. « Μητέρα! μητέρα! »

Τὸ παιδίον εἶχε σωθῆ ἐκ τοῦ πυρός, ἐκραγόντος πρὸ ἐπτά ἡμερῶν ἀλλ' εἰς τὴν φρικτὴν, ἦν ὑπέστη, ὁ κρατῶν τὴν γλώσσάν του δεσμὸς ἐκόπη, καὶ τὸ παιδίον ἤλθρυνε φωνὰς καὶ λόγους τρέμου. Ἡ κατάρα ἐλύθη, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸ ἐδίδαξαν ἤδη οἱ ἀγαθοὶ γείτονες, νὰ δεχθῇ τὴν ἐπιστρέψασαν μητέρα. Εἰ τὴν ἐμελλε πλέων ὅτι κατεπτόχευσε, ὅτι ἡ στέγη της κατέπεσε εἰς τέφραν; Ἰκομείνασα εὐπειθῶς τὸ μικρὸν ταῦτα ἀτύχημα, εἶχεν ἐν αὐτῇ τὴν μεγίστην παρηγορίαν, ὅτι αἱ παρακλήσεις αὐτῆς εἶχον εἰσακουσθῆ, καὶ τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρός ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ.

Ἰδὸν, φιλτάτη Παρθενότη, ὅτι ἡ ἰστορία αὕτη βαθεῖαν ἐπροξένει ἐντύπωσιν εἰς τὴν Λουκίλλαν. Δυστύχημα, τσοσούτον συγγενὲς τοῦ παθήματος τοῦ Σαιντ-Λυμάν, ἀπελαυνόμενον διὰ προσευχῶν ἑτέρου, ἐπλήρως τὴν καρδίαν αὐτῆς εὐλαβῶν στοχασμοῖν, καὶ ὠραίας ἐλπίδος. « Δὲν ὑπάρχει ἐν οὐρανῷ ὁ Θεός; — Ὁ ἐπακούσας τὴν ἐνοχον, δὲν εἶναι ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης; Εὐχαι τῆς καρδίας, δὲν εἶναι ἡ ἀρεστοτέρα πρὸς αὐτὸν προσφορά; Καὶ πόσον, ἐν καὶ μήτηρ ὑπῆρξε μεσίτρια ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ, πόσον μήτηρ δύναται τρυφερώτερον τὸ τέκνον τῆς ν' ἀγαπᾶ, τρυφερώτερον ἢ ὅσον ἀγαπᾶ ἐγὼ τὸν Βύγένιον; Ἀλλ' ἐάν, Λουκίλλα, εἰσακουσθῇ

θησκευτικού ζήτηματος και εν αὐταῖς ταῖς ἐκστρα-
 τείαις ὑπ' αὐτοῦ συνοδεύμενος. Ταῦτα δὲ πάντα πα-
 ρέλυον τὴν ἐνέργειαν τῶν εἰκονομάχων και ἐνεθάρ-
 ρυον τοὺς εἰκονολάτραι, οἳτινες, γινόμενοι ὀνηρῆροι
 πολυηρότεροι και πολυκριμώτεροι, ἤρχισαν νὰ ὑψώσι
 κεφαλὴν και εἰς τὸν στρατὸν, και εἰς τὴν αὐλήν, νὰ
 κηρύττωσιν ἀσυστόλως ὅτι τὰ πολεμικὰ ἀτυχήματα
 ἦσαν οὐδὲν ἄλλο ἢ θεῖα κατὰ τοῦ εἰκονομάχου βασι-
 λείως δίκη, και νὰ αὐξάνωσιν οὕτω, διὰ τῶν θρησκευ-
 τικῶν ἐνδοξασιμῶν, τὰς πραγματικὰς τῆς δαιμονιάτης ἐ-
 κείνης πολιτικῆς θέσεως συμφορὰς.

Ὁμορφροσύνη δὲν ἐπεκράτει οὐδὲ ἐντὸς τῆς βασι-
 λικῆς οἰκογενείας. Ἡ πανθέρᾳ τοῦ Θεοφίλου, ἡ μήτηρ
 τῆς Θεοδώρας Θεοκτίστη, οὐσα θερμῶς ἀφωσιωμένη
 εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀπῆλθεν ἀπὸ τῶν βασιλείων, ὅ-
 που οὐδεμία εἰκὼν ἠδύνατο νὰ ἀναρτηθῆ, και ἐξῆ εἰς
 γυναικείοντι μοναστήριον, τὸ ὁποῖον παρ' αὐτῆς ἰδρυ-
 θὲν ἐκαλεῖτο οἶκος τῶν Γαστριῶν προσκαλοῦσα δ'
 αὐτῆσι τὰς πέντε θυγατέρας τοῦ βασιλέως, τὴν Θε-
 κλαν, Ἄνναν, Ἀναστασίαν, Μαρίαν και Πουλχερίαν,
 δὲν ἔπαυε προτρέπουσα και νοουθετοῦσα αὐτάς εἰς τὴν
 προσκύνῃσιν τῶν ἁγίων εἰκότων. Ὁ Θεόφιλος τὴν πα-
 ρεκάλεσε πολλὰκις νὰ ἀπέχη τῆς τοιαύτης κατηχή-
 σεως, ἀρκομένη εἰς τὸ ὅτι αὐτὴ ἠδύνατο ἐλευθε-
 ρως νὰ τελεῖ τὰ τοῦ δόγματος αὐτῆς και ἡ Θεοκτί-
 στη ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν θέλει ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν συνεί-
 δησιν τῶν ἐγγόνων τῆς, παρήγγειλε δὲ αὐτάς, ὁ-
 σάκις ἐρωτηθῶσιν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, νὰ μὴ εἴπωσι ποτὲ
 τί εἶδον και ἤκουσαν παρ' αὐτῆ. Καὶ αἱ μὲν τέσσα-
 ρες πρεσβύτεραι ἐτήρησαν τὴν παραγγελίαν· ἀλλ' ἡ
 νεωτέρα τῶν ἄλλων Πουλχερία, μὴ ἄνοουσα ἔτι τὸ
 σπουδαῖον τοῦ πράγματος, διηγήθη ποτὲ εἰς τὸν πα-
 τέρα, μετὰ ἐνοουσιασμοῦ πολλοῦ, τὰς περιποιή-
 σεις τὰς ὁποίας ἐλάμβανον εἰς τὸ μοναστήριον,
 και τὸ πλῆθος τῶν ὀπωρῶν τὰς ὁποίας περιεί-
 χεν ὁ κηπὸς του, πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι ἡ μάμμη τῶν
 εἶχεν εἰς τὸ κιβώτιόν τῆς πολλὰ νικίᾳ και ὅτι, ἀφοῦ
 εἶδεν αὐτὰ εἰς τὰς ἐγγόνας τῆς νὰ τὰ ἀνπασθῶσι,
 τὰ ἐπέθετεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς και ἐπὶ τοῦ προσώπου
 αὐτῶν. Ὁ Θεόφιλος τότε ἀπηγόρευσε πᾶσαν σχέσιν
 μεταξὺ τῆς μάμμης και τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ἡ δὲ
 Θεοκτίστη ἤρχισεν ἤδη ἀναφανδὸν ἐλέγχουσα αὐτὸν
 και σκώπτουσα διὰ τὰ εἰρητικὰ φρονήματά του, και
 τοὺς διωγμοὺς τῶν ὀμολογητῶν τῆς πίστεως, και
 ἀγλοῦσα τὴν ἔνεκα τούτων κοινὴν δυσχερέσειαν.

Ἀλλὰ τὸ δεινότερον ἦτο ὅτι αὐτὴ ἡ βασιλις ἐδι-
 χονόει πρὸς τὸν Θεόφιλον περὶ τὸ θρησκευτικὸν δόγ-
 μα και προσεκίνηε λάθρα τὰς εἰκόνας. Τὸ πρᾶγμα
 δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀγνωστον εἰς
 τὸν Βασιλέα. Βίς τὴν Βυζαντινὴν αὐλήν ὑπέρχε τότε
 γελωτοποιὸς τις, ἐξ ἐκεῖνων τοὺς ὁποίους οἱ βασιλεῖς
 τῆς Ἀνατολῆς ἀνάκαθεν συνελθίζον νὰ ἔχωσι παρ' ἐ-
 αυτοῖς, παρέλασον δὲ ἐπὶ πολλὸν χρόνον, κατὰ τὸν
 μέσον αἰῶνα, και οἱ τῆς δύσεως βασιλεῖς, ἐπιτρέπον-
 τες αὐτοῖς, χάριν διασκεδάσεως, νὰ πράττωσι και νὰ
 λέγωσιν ὅσα οὐδ' οἱ ἰσχυρότατοι τῶν ὑπουργῶν ἐ-
 τολμῶν. Ὁ γελωτοποιὸς αὐτός, καλούμενος Δένδε-
 ρος, « ἀνδράρειον παρακεκομμένον, ὃ ὡς λέγουσιν οἱ

χρονολόγοι, « και τῷ Ὀμηρικῷ Θεοσίτῃ διενικη-
 κατ' οὐδὲν », εἰσπειθήσας ποτὲ εἰς τὸν κοιταχί-
 τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας, κατέλαβεν αὐτὴν ἀπι-
 ζυμένῃν θεῖα· εἰκόνας και μετὰ σπουδῆς προσέγρα-
 σαν αὐτάς εἰς τὰ ἐαυτῆς ὄμματα. Ὁ Δένδε-
 ρός, μετ' ὅσον αὐτὸν ἔβλεπε, ἔβλεπε αὐτὰ· ἡ δὲ, αὐτὰ καὶ
 ἠρώτησε τί εἶναι ἀρὰ γε αὐτά· ἡ δὲ, αὐτὰ καὶ
 μου » ἀπεκρίθη « νικίᾳ και ἀγαπῶ ταῦτα πολλὰ.
 Ὁ βασιλεὺς συνέπεσε νὰ κάθηται τὴν στιγμὴν ἐν-
 νῆν εἰς τὴν τράπεζαν, και, προσελθόντα μετ' αὐ-
 τὸν Δένδερον, ἠρώτησε, πῶθεν ἔρχεται· ὁ δὲ ἔει-
 ὅτι ἦτο εἰς τὴν μάγαν, ἐνοῶν τὴν Θεοδώραν, ὅ-
 ὅτι εἶδεν αὐτὴν ἐκβάλλουσαν τοῦ προσκεφαλαίου ἡ
 λά νικίᾳ. Ὁ Θεόφιλος ἤξευρε τί σημαίνουσα
 νικίᾳ αὐτὰ· ἀναστάς δὲ τῆς τραπέζης, ἐπορεύθη πρὸς
 τὴν βασιλίδαν και ἤλεγξεν αὐτὴν, διότι παραβίαζε
 τὸ καθεστὸς δόγμα, γινομένη ἀφορμὴ σκαπθῆναι
 και παρεξηγήσειον. Ἡ Θεοδώρα, ἤτις ἠγάπησε
 Θεόφιλον και δὲν ἤθελε νὰ τὸν λυπῇ, ἔκρυψε
 πρᾶγμα ἀπὸ αὐτὸν, και, αὐτὸ τοῦτό ἐστιν » εἶπαι
 μέσως, ὃ βασιλεῦ, ὃν τουτο, ὡς ὑπέληψας αὐ-
 τὸν κάτοπτρόν μου ἤμην ἀνεύζουσα μετὰ τῆς
 ραπαινίδων, και τὰς ἐκέεισε τιχτομέναις ἰδὼν ὁ Δέν-
 ρος μορφὰς, ἐλθὼν ἀπήγγειλεν ἀφρόνως τῷ βασι-
 και δεσπότη. » Ἐπειτα δὲ ἐσωρόνισε τὸν γη-
 τοποιὸν και τασσῶτον ἐπιτηδεῖως τὸν ἐδίδάκει τῆ
 λέγη πλέον τι εἰς τινα περὶ τῶν καλῶν νινίων, ὅ-
 ἐρωτήσαντος ποτὲ αὐτὸν τοῦ Θεοφίλου παρὰ πᾶ-
 α εἰ πάλιν ἀρα τὰ καλὰ νινία ἡ μάνα ἀσπάει
 ὁ Δένδερος, ἐνθυμούμενος τὴν παιδείαν τὴν ὀπῆ-
 λαβὲν και ἐπιθεῖς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα τοῖς γυ-
 τῆ δὲ ἀριστερᾷ τῶν ὀπισθεν μερῶν ἐπιλαβόμε-
 « σίγα, » ἀπεκρίθη « σίγα περὶ τῶν νινίων, ὁ
 σιλεῦ. »

Ἐνόσω τὰ πρᾶγματα τῆς κυβερνήσεως ἰσχυ-
 το ὀπωρῶν, τὰ δεινὰ ἀποτελέσματα τῆς θρησκευ-
 κῆς ταύτης διχονοίας και τοῦ ἀμφιρόπου πολι-
 ματος τοῦ Θεοφίλου, δὲν καθίσταντο ἐμφανῆ ἔ-
 ἄμα ἡ τύχη ἀνεδείχθη δυσμενῆς πρὸς τὸν βασι-
 ἄμα οὗτος ἠττήθη και ἐταπεινώθη ὑπὸ τῶν ἡ-
 ὄνων, ἄμα περιεστῆ εἰς ἀμηχανίαν, ἡ θρησκευ-
 διενέξεις ἠύξησε τὴν ἀμηχανίαν, παριστώσα αὐτῷ
 ἀποτέλεσμα τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαιρέσεως
 καταδιώξεως ὁ στρατὸς και ἡ αὐλὴ ἐπὶ μάλ-
 μᾶλλον διερρήθησαν οἱ ἀνθρωπῆοι ὅσοι εἶχον εἰσὶν
 γονοιότητα νὰ διακρίνωσι τὰς ἀληθεῖς αἰτίας· ἡ
 συμφορῶν, τὴν ἠθικὴν και ὑλικὴν παραλυσίαν, ἡ
 ὀλίγοι οἱ πλείονες, καταπεπληγμένοι ὑπὸ τῶν ἐ-
 χήματος, ἐπίστευσαν εἰς τοὺς λόγους τῶν ὀρθο-
 και ἐθεώρησαν τὸν Θεόφιλον και τοὺς φίλους αὐ-
 ὡς πρωταίτιους ὄλων τῶν κακῶν· ὁ Θεόφιλος δὲ
 εὗρισκε παραμυθίαν οὐδὲ παρὰ τῆς συζύγου, οὐδὲ πα-
 τῆς θυγατέρας αὐτοῦ. Ἐντὸς τῶν ἐνδοξάτων α-
 τῶνων τῶν βασιλείων ἤκουε, μετ' εὐλαθείας μί-
 θλιφίως λεγόμενον ἡ μᾶλλον ψιθυριζόμενον, ἡκου-
 μως, ὅτι τὸ θρησκευτικὸν, τὸ ὁποῖον παρὰ τοῦ πατρὸς
 ῥέλασε, τὸ θρησκευτικὸν, τοῦ ὁποῖου ἐπικρατοῦνται ἡ
 λουσιν τοῦ Βυζαντίου τσοσῆτοι μεγάλοι ἄνδρες, ἡ

ακευμα, τὸ ὅποῖον ἐπρέσβευον οἱ ἰκανότεροι, οἱ χρο-
 στότεροι τῶν συμβούλων του, ἦτο ἡ αἰτία τῶν συμ-
 φορῶν αὐτοῦ. Ὀλιβερωτέρα θέσις δὲν ἦτο βεβαίως
 δυνατὸν νὰ δοθῆ.

Και ὅμως ὁ ἄθροπος αὐτός δὲν κατεβλήθη διὰ
 μιᾶς. Μετὰ τὴν πρώτην τῆς ἀθυμίας αὐτοῦ ὑπερ-
 βολὴν, και τοῖ ἐξακολουθῶν κατατροχόμενος ὑπὸ νό-
 σου ὀδυνηρᾶς, ἐξήτησε συμμάχους κατὰ τοῦ ἀδυσ-
 πῆτου αὐτοῦ ἐχθροῦ, και ἐπαμύεν ἐπὶ τούτῳ τὸν
 πατριτικὸν Θεοδόσιον και τὸν σπαθάριον Θεοφάνιον
 πρὸς τὸν ἀρχόντα τότε τῆς δύσεως ἀθηνῆ υἱὸν τοῦ
 Κερῶλου τοῦ μεγάλου Λουδοβίκου τὸν Εὐσεβῆ, τὸν
 Ῥῆγα Φραγγίας, καθὼς τὸν λέγουσι οἱ Βυζαντινοὶ
 χρονολόγοι. Ἐξήτει δὲ παρὰ Λουδοβίκου οὐ μόνον
 τὴν εἰς αὐτὸν ἀποστολὴν ἐπικουρικῶν στρατοῦ, ἀλλὰ
 τὸν παρεκάλει και νὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν ἐν Ἀφρικῇ
 κτημάτων τοῦ Καλίου, διὰ νὰ δώσῃ οὕτω, δι' ἀν-
 τιπερασμοῦ ἰσχυροῦ, ἔτι συντονωτέρων συνδρα-
 μῆν εἰς τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποῖαν ὁ πνέων τὰ
 λοισθία, ἀλλὰ και ἐν αὐτοῖς ἀκόμη τοῖς λοισθίοις
 ἐκδίκησιν πνέων Θεόφιλος ἠλπίζεν ἔτι νὰ ἐπιχειρήσῃ
 ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ πρέσβεις τοῦ ἐτυχον εὐμενοῦς παρὰ τῆ
 Φραγκικῆ αὐτῆ δεξιῶσεως, παρουσιασθέντες εἰς τὸν
 Λουδοβίκου τὴν 15 Μαῖου 839, ἐν τοῖς Ἰγγελομικτοῖς
 αὐτοῦ βασιλείαις, πλῆσιν τοῦ Μογοντιάκου και
 φαίνεται, ὅτι ὁ Λουδοβίκος εἰδείχθη διατελεμένως νὰ
 δώσῃ τὴν ζητηθεῖσαν ἐπικουρίαν· ἀλλ' ὁ κατὰ τὸ
 ἀκόλουθον ἔτος ἐπελθὼν θάνατος αὐτοῦ ἐματαιώσε
 τὸ ἐπιχειρήμα. Ἐπειτα ὁ Θεόφιλος ἀνενέωσε τὰς δια-
 πραγματεύσεις πρὸς τὸν υἱὸν και διάδοχόν του, τὸν
 αὐτακράτορα Λουδοβίκου, προτείνας νὰ συζυγῆ μίαν
 τῶν θυγατέρων του μετὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου,
 υἱοῦ τοῦ Λουδοβίκου. Καὶ αὐτὰ ὅμως αἱ διαπραγμα-
 τεύσεις δεσκόπησαν διὰ τὸν ἐπισυμβῆντα θάνατον τοῦ
 Θεοφίλου.

Ἐνθὺ δὲ ἠγωνίζετο τοιοῦτοτρόπως νὰ παρασκευά-
 σῃ μεγάλην τινὰ ἐν Ἀσίᾳ στρατείαν, ἐκράττειν ἐν
 τῷ μεταξὺ ὅτι ἦτο δυνατόν ὑπὲρ τῆς ἀμύνης τῆς
 χώρας και ὑπεχρέωσε μάλιστα ἐπὶ τέλος τὸν Καλί-
 φον εἰς ἀνακωχὴν ὄπλων και ἀνταλλαγῆν τινῶν
 αἰχμαλώτων· ὅτι δύο τοῦ κυριάρχου τῶν Ἀράβων
 στρατηγοί, ὁ Ἄβου Χαϊδ και ὁ Βατῆρ, ἐνεβάλλον, τῷ
 840, μετὰ τῶν κατοίκων τῆς ἐν Κιλικίᾳ πόλεως
 Μοφουιτίας, εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐπαρχίαν Καππα-
 δοκίαν, ὁ δὲ Βατῆρ ἐπανήρχετο ἀπὸ αὐτὴν νικηφόρος,
 ὅτε ὁ Πέρσης Ναζάρ, ὁ μικρὸν πρὸ τῆς ἐκστρατείας
 τοῦ Ἀμορίου καταφυγὼν εἰς τὸν Θεόφιλον, ὡς ἐλά-
 βομην ἀφορμὴν νὰ ἀναφέρωμεν, ἐπέλθων μετὰ τῶν
 Κοῦρδων αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀραβος στρατηγοῦ, τὸν κα-
 τετρόπωσεν, ἀνέλαβεν ἀπαντας τοὺς αἰχμαλώτους
 αὐτοῦ και αὐτὸν τοῦτον τὸν Βατῆρ συνέλαβεν αἰχμα-
 λῶτων. Βῆναι ἀληθὲς ὅτι μετ' ὀλίγον ὁ Ἄβου Χαϊδ,
 ἐπισπεσὼν κατὰ τὸν Κοῦρδον, ἐφόνησε τὸν ἠγεμόνα
 αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος ὁ μὲν Βυζαν-
 τινὸς στόλος ἐλεηλάτησε τὰ παράλια τῆς Συρίας,
 κατὰ ξηρὰν δὲ τὰ εὐάριθμα Βυζαντινὰ τάγματα
 συνέλαβον τὸν αὐτὸς ἐμβαλόντα εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν
 εἰς τσοσῆτην συμφορὴν, ἥσαν τρόντι ἐπιτηδεῖα νὰ
 Ἰβου Χαϊδ και ἐπάρθησαν τὴν Μελιτηνὴν και ἄλλας

ἀράβικας χώρας, ὡστε ὁ Μοτασὲμ συνωμολόγησε τό-
 τε τὴν προμηνημονευθεῖσαν ἀνακωχὴν και αἰχμαλώ-
 των ἀνταλλαγῆν.

Ἀλλ' ἡ μικρὰ αὕτη παραμυθία δὲν ἦτο πλέον ἰκα-
 νὴ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ καιρίως τραπέντος
 ἐκεῖνου σώματος· ἡ γαστρικὴ νόσος τὴν ὁποῖαν πρὸ
 διετίας εἶχε πῖθει ἀπέβαινε καθ' ἐκάστην δεινότερα,
 ὑπὸ τῆς ἠθικῆς ἀγωνίας· ἡ ταπεινὸς τὴν ὁποῖαν τὸ
 κράτος ὑπέστη ἀπὸ τῶν Ἀράβων και ἡ ὀδυνηρὰ τύχη
 τῶν γονοιότερων τοῦ στρατοῦ ἀξιωματικῶν δὲν ἦτο ὁ
 μόνος σκώληξ ὅστις κατέτρωγε τὴν μαρμαίωσιν ταύ-
 τῆν ψυχῆν. Ὁ Θεόφιλος ἠσθάνετο προσεγγίζοντα
 τὸν θάνατον και ἔβλεπε μέλλουσαν νὰ περιέλθῃ εἰς
 υἱὸν τριετῆ τὴν βασιλείαν ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν αἱ στι-
 βαρὰ αὐτοῦ χεῖρες μόλις ἠδυνήθησαν νὰ διασώσω-
 σιν. Ἐβλεπε τὸν υἱὸν τοῦτον κινδυνεύοντα ἀπὸ μυ-
 ρίων ἐπιβουλῶν και ἠσθάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμ-
 πιστευθῆ τὸ νήπιον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀσφαλεστέρας
 τῶν μητρικῶν παρκατὸς τούτου, και ἡ σπορῆ τῆν
 ὁποῖαν οὐδέποτε ἔπαυσε τοῦ νὰ ἔχη πρὸς τὴν Θεο-
 δώραν τὸν ἐμπόδιζεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐ-
 τὴν τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ μέλλοντος ἀνηλικίου βασι-
 λέως και ὅμως ἐνόει, ὅτι ἡ πρὸ καιρῶν εἰς τὴν ὀρθο-
 ξίαν ἀφωσιωμένη Θεοδώρα ἕλεν ἀμέσως προκαλέσει
 τὸν θρίαμβον αὐτῆς. Λόγῳ συνειδήσεως, τοῦτο δὲν
 ἐβλήθε πολλὸν τὸν Θεόφιλον, ἀλλὰ τὸ δεινὸν ἦτο, ὅτι
 μετὰ τῆς ἀνορθώσεως τῶν εἰκότων ἐμελλον ἀπαραιτή-
 τως νὰ πέσωσιν ἀπαντες οἱ μεγάλοι εἰκονομάχοι, ὁ-
 τινες, ἐν πολέμῳ και ἐν εἰρήνῃ, ἐν τοῖς πολιτικοῖς
 και ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, ὑπέβησαν τὰ
 ἰσφαλέστερα και ἐπιτηδεύετα τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
 Ἐρείσματα. Ὑπὸ τῶν μεριμῶν τούτων βαρυνόμενος,
 ἐκίλησεν, ὀλίγας πρὸ τοῦ θανάτου ἡμέρας, παρ' ἐαυ-
 τῷ, εἰς Μαγναύραν, τὴν σύγκλητον και ἀπαντας τοὺς
 ἐν πέλει, και μετὰ κόπου ἀπὸ τῆς κλίνης ἀρθεῖς, συλ-
 λέξας δὲ ἀπάσας τῆς ἐκλειπούσης αὐτοῦ φωνῆς τὰς
 δυνάμεις, ἐλάλησε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνους περὶ
 τοῦ υἱοῦ, περὶ τῆς συζύγου, περὶ τοῦ κοινοῦ συμφέρον-
 τος. Ἀκαριαῖον δὲ μόνον ῥίψαι βλέμμα, ἐν τῷ συντόμῳ
 τούτῳ και κατανοκτικῷ λόγῳ, πρὸς τὴν νεότητα αὐ-
 τοῦ, εἰς τῆς ὁποίας τὴν πρώτην εὐτυχίαν τσοσῆται
 ἐπακολούθησαν καταγιγῆδες και ταλαιπωρίαί, ἐπέστη-
 σεν ἰδίως τὸν νοῦν πρὸς τὴν μέλλουσαν χηρείαν και
 ὀφθαλμῶν τῶν φιλάτων αὐτοῦ ὄντων, και, διὰ τῆς
 γλώσσης ἐκείνης τὴν ὁποῖαν, ὡς εἶπε, μετ' ὀλίγον
 δὲν θέλουσι πλέον ἀκούσει, ἐσύστησε τὴν τύχην τῆς
 Θεοδώρας και τοῦ Μιχαῆλ, τὴν τύχην τοῦ κράτους,
 εἰς τὴν πίστιν και εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τῶν περὶ αὐ-
 τὸν συνηγμένων ἀνδρῶν. Τὴν βασιλικὴν σιωπὴν ἐν τῷ
 μέσῳ τῆς ὁποίας ἐλάλησεν ὁ Θεόφιλος, και τὴν ὁ-
 ποῖαν βαθυτέρων ἔτι καθίστα ἡ ἀσθένεια φωνῆς ἡ-
 τις ἄλλοτε ποτε κατίσχυε τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων
 ἀγῶνων μυριάνδρων, δὲν διέκοψαν ἐπὶ τέλος εἰμὴ τὰ
 δάκρυα και οἱ στενωγοὶ τῶν ἀχρωμένων· τσοσῆτη
 ῥώμη εἰς τσοσῆτην ἀτονίαν περιελθούσα, τσοσῆτη
 δραστηριότης εἰς τσοσῆτην ἀθυμίαν, τσοσῆτη εὐτυχία
 εἰς τσοσῆτην συμφορὴν, ἥσαν τρόντι ἐπιτηδεῖα νὰ
 κινήσωσι τὸν ἔλεον και τὸν οἰκτιρμόν. Ἀλλ' ὁ Θεό-

φιλος ἤξευρεν, ὅτι ὁ ἔλιος παρέργεται, τὰ δὲ πάθη, καὶ τὰ συμφρόντα, καὶ αἱ ἀντιζηλῖαι παραμένουσιν. Ὄθεν ὄχυρῶν ἀσφαλτέστερον τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς συζύγου αὐτοῦ, διώρισεν ἰδίως φροντιστάς καὶ ἐπιτρόπους αὐτῆς τὸν γενναῖον Μανουὴλ καὶ τὸν γνωστὸν ἤδη ἡμῖν δραστήριον λογοθέτην τοῦ δρόμου Θεόκτιστον, τοὺς δύο πιστοτέρους καὶ ἱκανότερους ἄνδρας τῆς κυβερνήσεώς του, εἰς οὗς προσέθηκε καὶ τὸν ἀδελφὸν τῆς βασιλίδος Βάρδα, ἀνθρωπὸν πανούργον, ἀλλὰ μὴ στερούμενον διοικητικῶν τινῶν προτερημάτων.

Καὶ ταῦτα δὲ διαπραξάς πάλιν ἐξ ἠδύνατο νὰ ἠσυχάσῃ. Μικρὰ νόσος καὶ ἠθικὴ ἀγωνία εἶχον ἐρεθίσαι εἰς ὑπερβολὴν τὸν καὶ φύσει ὀξύν αὐτοῦ χαρακτῆρα· πᾶσαι αἱ δυσχερεῖαι τῆς δωδεκάστοις αὐτοῦ κυβερνήσεως, πᾶσαι αἱ ἐπιβουλὴ καὶ τὰς ὁποίας ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ, πᾶσαι αἱ συκοφαντίαι ὅσαι ἐπάραξαν τὴν ζωὴν του, περιεστοίχισαν ἤδη, ὡς ἐν καταβολῇ τινὶ πανηγύρει συνελθοῦσαι, τὴν νεκρικὴν αὐτοῦ κλῆνην, καὶ, ὡς φάσματα δαιμόνια, ἐφαίνοντο ἀπειλοῦσαι τὴν τύχην τοῦ υἱοῦ του. Μία μάλιστα σκιὰ ἐφαίνετο βαρύτερον τῶν ἄλλων μαστίζουσα τὴν ἀνιάραν ταύτην ἀγωνίαν. Ὁ δυστυχὴς νέος, ὁ συνανατραφεὶς μετὰ τοῦ Θεοφίλου, ὁ συζευχθεὶς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἐλένην, ὁ συμμετασχὼν ἀπάντων αὐτοῦ τῶν ἀγώνων, ὁ τοσάκις συκοφαντηθεὶς καὶ ἀείποτε διὰ τῶν ὑπερσειῶν καλυπετέρων τῶν προηγούμενων ἐξαγοράσας πᾶσαν συκοφαντίαν, παρέστη ἤδη εἰς τὸν τεταρτημῆνον τοῦ Θεοφίλου νόον ὡς ὁ ἐπικινδυνότερος τοῦ Μιχαὴλ ἐχθρὸς. Ὁ Θεόφωτος ἐσχάτως, θεωρῶν τὸν βασιλεῖα νοσοῦντα καὶ ὑποπετεύων, ὅτι, οὕτως ἔχων, ἠδύνατο νὰ δώσῃ εὐχερέστερον ὧσα ἀποράσας εἰς τὰς κατηγορίας τῶν ἀδυσωπήτων αὐτοῦ ἐχθρῶν, ἐθεώρησε φρόνιμον νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὑπεχώρησε μετὰ τῆς συζύγου, τῶν τέκνων καὶ τινῶν φίλων εἰς Ἄμαστριν τῆς Παφλαγωνίας. Τοῦτο ἠξήσεν ἔτι μᾶλλον τὰς ὑπονοίας τοῦ βασιλέως, ὅστις διέταξεν αὐτὸν ἀμέσως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Θεόφωτος ὑπήκουσεν ἀλλὰ ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου στιγμαὶ ἀποφράδες, καθ' ἃς τὰ πάντα γίνονται ἀφορμαὶ ὑπονοίας· αὐτὴ ἡ προθυμία μὲ τὴν ὁποίαν ἐπανῆλθεν ὁ Θεόφωτος, ἐν τῇ παραμονῇ τῆς κρίσεως ὡρᾶς εἰς τὴν μετὰ τοσάυτης ἀγωνίας ἀπέβλεπεν ὁ Θεόφωτος, παρῶξινεν αὐτὸν ὑπὲρ ποτε σφοδρότερον ὄθεν διέταξε νὰ φυλακισθῇ, καὶ, τὴν νύκτα τῆς 19 Ἰανουαρίου τοῦ 842, ἐν τῇ παρακοπῇ τοῦ φρονητικῶν αὐτοῦ πυρετοῦ, ἐκράνθασεν νὰ σφάξωσι τὸ ἀδῶον ὄμμα καὶ νὰ τὸν φέρωσι τὴν κεφαλὴν του. Ἡ ὄρασις του εἶχεν ἀμαυρωθῆ· ἀλλὰ λέγουσιν, ὅτι ἐπέθηκε τὰς τρεμούσας αὐτοῦ χεῖρας ἐπὶ τῆς νεκρᾶς ἐκείνης κεφαλῆς καὶ, στενάξας θάμβως, « νῦν γε, » εἶπεν, « οὐδὲ σὺ Θεόφωτος, οὐδ' ἐγὼ Θεόφωτος. » Ὁ Βεθαίως, δὲν ἦτο πλέον ὁ Θεόφωτος, ἀλλὰ σκιὰ τις ἀπαισία αὐτοῦ πρὸς τὴν πεπρωμένην καταστροφὴν διαμαχομένη. Αἱ κραυγαὶ, αἱ παρακοπαί, οἱ σπασμοί, οἱ στεναγμοὶ τῆς ἀγωνίας του ἠκούσθησαν ἔτι ἐπὶ τινὰς ὥρας, ἐντὸς τῶν καταπεπληγμένων τοίχων τῶν ἀ-

χανῶν αὐτοῦ ἀνακτόρων, ἐμπλήθοντες οἴκου καὶ ἡμου τοὺς περισταμένους· ἔπειτα ἐπῆλθε γαλήνη εἰς τὸ βεβασανισμένον ἐκείνο σῶμα, ἀφοῦ μάλιστα ἠσπασθη, ὡς βεβαίως, τὰς εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ τῆς Παναγίας· καὶ ἐξέπνευσεν ἡσυχώτερος ὁπάρῃ περὶ τὰ μέσα τῆς ἡμέρας τῆς 20 Ἰανουαρίου. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ Θεοφίλου. Πᾶσα προεῖδε καὶ προησθάνθη συνέβησαν μετὰ τὸν ἐκτόνον του. Ἡ Θεοδώρα ἐθεώρησεν ὡς πρώτιστον ἐκ τῆς καθήκον τὴν τῶν εἰκόνων ἀναστύλωσιν· τὰ πομπὰ ἦσαν παρεσκευασμένα πρὸς τοῦτο· ὁ Μανουὴλ καὶ ὁ Θεόκτιστος εἶδον, ὅτι εἶναι μάταια ἀντιπράξασιν· ὁ Βάρδας ἐξεναντίας συνέδραμε πρῶτως εἰς τὸ ἐπιχειρήμα, διότι ἐνόηε, ὅτι ἐνόσω ἦν εἰς τὰ πράγματα οἱ ἐπιφανέστατοι εἰκονομάχοι, ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ ἐξουσίαν ἀπόλυτον· σύνδοξος ἐκροτηθεῖσα κατ' αὐτὸ ἐκείνο τὸ 842 ἔτος καθιέρωσιν κράτος τῆς ὀρθοδοξίας· ὁ Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς πῆσεν ἀπὸ τῆς πατριαρχίας καὶ προσχειρίσθη ἀντικατοῦ ὁ Μεθόδιος. Πρὶν ἠλικιωθῆ ὁ Μιχαὴλ, ἡ Θεοδώρα ἠγωνίσθη νὰ διατηρήσῃ, ἐν τῇ πολιτικῇ τοῦ ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἐν τῇ στρατῷ, τοὺς ἐγκριτικῶς συμβούλους καὶ συμπράκτορας τοῦ Θεοφίλου, καὶ ἰδίως τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν Θεόφιλον· ἀλλ' ἀπαρηχθέντος ὁποῦν εἰς ἠλικίαν τοῦ υἱοῦ τῆς, τὸν ὀπίσσω μαχθηρὰν ἔχοντα φύσιν, αἰσχυρῶς ἀνέβρεψεν ὁ καθεύουλος Βάρδας, ἵνα καταστήσῃ αὐτὸν ἔπειτα τῆς ὀργάνου του, ἠναγκάσθη ὁ Μανουὴλ νὰ παραιτηθῇ τῶν πραγμάτων, ὁ Θεόκτιστος ἐδόλορονῆθη, αὐτὴ ἡ Θεοδώρα ἐξωρίσθη. Ὁ Μιχαὴλ ἐξετραγηλίσθη εἰς τὰς ἄσβεστον καὶ ἀσωτίαν, τὴν ὁποίαν κάλυψε ὁ θράυπινος ἤθελεν αἰσχυρῶς νὰ περιγράψῃ καὶ, πρῶτος τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ, αὐτὸς ὁ Πάριδος ἐσφίρ ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐσωτερικῆς βελτιώσεως καὶ τῆς ἐξωτερικῆς ὑπολήψεως, τὸ ὁποῖον ἠγεγῆναι εἰκονομάχοι βασιλεῖς ἐφάρθη· ἡ κυβερνήσις πῆσεν εἰς τὴν ἐσχάτην παραλυσίαν καὶ τὸ κράτος ἔβλε βεθαίως καταπέσει, ἐάν ἡ στυβιὰ τῶν Βασιλέων Μακεδόνας χεῖρ δὲν ἐδίδεν εἰς τὸν ἐξώλην Μιχαὴλ τὰ ἐπιχειρήματα τῆς κακίας του.

Ἐγράψαμεν ἐν ἐκτάσει ὅπως εἶπεν τὸν βίον τοῦ Θεοφίλου, ἀφ' ἐνός διὰ νὰ καταστήσωμεν δῆλην τὴν αἰσιώδη διαφθορὰν ἧτις ὑπάρχει μετὰ τῆς εἰκονομαχίας τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ τῆς εἰκονομαχίας τῆς ὀγδόης, καὶ νὰ ἐξηγήσωμεν οὕτω, πρὸς αἰρέσεις αὐτῆς ἢ ὑπὸ τῆς Βιρῆνης καταλυθεῖσα, εἰρηρεσσῆ νὰ ἀναβιώσῃ ἐπὶ Ἀλέξανδρου τοῦ Ἀρμενίου, εἰς δὲ ὀριστικῶς ὑπὸ τῆς Θεοδώρας κατεβλήθη· ἀφ' ἑτέρου διὰ νὰ καταστήσωμεν εἰς τοὺς πολλοὺς γνωστὰ τὰ περὶ ἐνός τῶν μᾶλλον ἀξίωσημειώτων Βυζαντινῶν βασιλέων, περὶ οὗ εἰς τὰς συνήθεις ἱστορίας ὄλην μόνον εὐρίσκουσι λέξεις. Ὁ Θεόφωτος ἠμαρτε καὶ λάκις· ἡ ὀξύτης μάλιστα τοῦ χαρακτῆρός του πᾶσεν αὐτὸν εἰς πράξεις τινὰς, τὰς ὁποίας ὀφείλου δικαίως νὰ κατακρίνωμεν· ἡ ἐπιβουλὴ ἀπὸ τῆς ἐκείνης ἀνάκλησις τοῦ Ἀλεξίου Μουσελῆ καὶ ἡ ἀδελφία αὐτοῦ τιμωρία· ἡ κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεοφίλου τοῦ Κριθίνου, τοῦ ἐλέγξαντος αὐτὸν διὰ τοῦτο,

ῥήτορος ὀργῆ· ἡ ἀνηλεὴς σφαγὴ τῶν κατοίκων τῆς Σοζοπέτρας, ἡ προκαλέσασα τὰς συμφορὰς τοῦ 838 ἔτους· τελευταῖον ὁ φόνος τοῦ Θεοφύτου, δυσκόλιος δύνανται νὰ δικαιολογηθῶσιν· ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν τοὺς χρόνους, τοὺς ἀνθρώπους, τὰς βαδισουργίας, τὰς συκοφαντίας, τὰς ἔσω καὶ ἔξω δυσχερεῖας ἐν τῇ μέσῃ τῶν ὁποίων διήγαγε τὸν βίον ὁ ἀνθρώπος· αὐτὸς πάντα ταῦτα φυσικώτατον ἦτο νὰ θελώσωσιν ἐνίσσει τὴν κρίσιν καὶ νὰ νοθεύσωσιν ἐνίσσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Μὴ λησμονήσωμεν δὲ νὰ σταθμίσωμεν εἰς τὴν ἑτέραν πλάστιγγα τὰς πολλὰς ἀρετὰς ὅσας διέσωσε τὴν ἐπιτηδειότητα μὲ τὴν ὁποίαν διέκρινε τοὺς ἱκανοὺς ἄνδρας, τὴν προτραπὴν τὴν ὁποίαν ἐνεμυσεν εἰς αὐτοὺς, τὴν εὐλακρῆν μετάνοιαν τὴν ὁποίαν ἐδείκνυσεν ὅσας ἡδῆ αὐτοὺς, τὴν ἀκατάπληκτον ἐν τοῖς πεδίοις τῆς μάχης ἀνδριαν, τὴν ἀδυσώπητον ἐπιμονὴν μεθ' ἧς ἐπεδίωξε τὴν κατάπαυσιν τῶν καταχρήσεων. Μὴ λησμονήσωμεν πρὸ πάντων τὴν ἀκλιδῶτον χρησιμότητα τοῦ κατ' ἰδίαν αὐτοῦ βίου. Ἀπᾶξ μόνον (καὶ τοῦτα ἐάν πιστεύσωμεν τοὺς ὀρθοδόξους χρονογράφους) δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ κίλλου θεραπεινίδος τινός τῆς Θεοδώρας, ἐλησμονήσῃ τὸ πρὸς τὴν σύζυγον καθήκον· ἡ ἀγαθὴ Θεοδώρα ἐνόησε τὸ ὀλίσιμα, δὲν τὸν ἠλεγξεν ὅμως εἰμὴ διὰ τῆς κκτηθείας αὐτῆς καὶ τῆς ὀλίψεως· αὐτὸς δὲ, συναισθηθεὶς τὸ ἀδίκημα, προσέπεσεν εἰς τὰς ἀγᾶλας τῆς, ἐξήτησε συγγνώμην καὶ οὐδέποτε τοῦ λοιποῦ ἐνέδωκεν εἰς τοιοῦτον πειρασμόν. Ὄταν παραδόλωμεν ταῦτα πάντα πρὸς τὴν ἀκρασίαν, τὴν ἀσωτίαν, τὴν ἀναίδειαν, τὴν βίαν οὐ μόνον τῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἀρετῶν τῆς δυτικῆς Βυρῶνης Καρολιδῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὴ μεταγενεστέρων ἡγευθῶν, μεγιστάνων καὶ ἀρχιερίων τῆς δύσεως, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ Βυζαντινὸς κόσμος, ἐν τῷ γῆρας αὐτοῦ, ἔσωζε πολλὰς καὶ πλείονας ἀρετὰς τῶν ὅσων ἀνεδείκνυσεν, ἐν τῇ νηπιότητι, ὁ νέος δυτικὸς κόσμος.

Ἐῖπομεν, ὅτι ὁ Θεόφωτος εἶχε παράσσειν πρὸς τὰς οἰκοδομὰς ἐρωτὰ· ἐπεχείρησε δὲ τὴν κατασκευὴν πολλῶν χρησίμων καὶ πολλῶν ἀπλῶς πολυτελῶν ἔργων. Ἀνύψωσε καὶ ἐκάλλυνε τὰ τοῖχα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἄσφατα ποιήσας αὐτὰ τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ἐπὶ πολλῶν χρόνων τὸ ὄνομα του ἐγγεγραμμένον ἐπὶ τῶν τοίχων ἐκείνων ἀνεμίνθησεν εἰς μὲν τοὺς κατοίκους τὸν σωτήρα αὐτῶν, εἰς δὲ τοὺς ἐπερχομένους πολεμίους, τὸν τῆς ἀποτυχίας αἴτιον. Μετέβαλεν εἰς νοσοκομεῖον πολυτελὲς οἶκον μέγα, τὸ ὁποῖον μετὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐχρησίμευε, πρὸς κοινὸν σκάνδαλον, ὡς κατάλυμα τῶν ἀλλήλων ἐκείνων γυναικῶν, αἵτινες οὐκ οἶδασιν σωφρονεῖν· καὶ διὰ πλουσίων δωρεῶν προικίσας τὸ εὐεργετικὸν αὐτὸ κατὰ τὴν μακροχρόνιον τὴν Θεοφίλου. Ἡ ἐπιτηδειότης καὶ ἡ τὸ μὲν τῶν τεχνιτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀποδεικνύεται μάλιστα ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν λέγεται, ὅτι ἐπεσκευάσθη τὸ ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἀγυουστῆου ἐπιπὸν ἀγάλμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Τὸ ἐξ ἐπιχρύσου χαλκοῦ κατασκευασμένον τοῦτο ἀγάλμα ἴστατο ἐπὶ στήλης ὑψηλοτάτης, καταιγίς δὲ σφοδρὰ κατέβαλε ποτε τὸν χρυσοῦν λόφον τῆς περικεφαλαίας τοῦ ἀνδριάντος αὐ-

τοῦ, ἡ, καθὼς λέγουσιν οἱ Βυζαντινοὶ χρονογράφοι, τὴν χρυσοῦν τοῦφον τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ὄθεν παρεσκευάσθη ἡδὲ ἰκρίωμα μέγα ἵνα φθάσῃ μέχρι τῆς κορυφῆς ταύτης, ὅτε σκαλωτῆς τεχνίτης, ἀνελθὼν εἰς τὴν στέγην τῆς παρακειμένης μεγάλης ἐκκλησίας, ἦτο τῆς ἁγίας Σοφίας, ἀφῆκεν ἐκείθεν βέλος μετὰ σχοινίου εἰς τὸν χαλκινὸν ἀνδριάντα· καὶ, παγέντος ἀσφαλῶς τοῦ βέλους ἐπ' αὐτοῦ, διαδραμὼν διὰ τοῦ σχοινίου, προσήρμωσε τὴν τοῦφον, μέγα ὀμβρὸς προξενήσας τοῖς περισταμένους καὶ δαφιλῶς ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου εὐεργετηθεὶς.

Ἐκ τῶν πολυκρίμων πολυτελῶν οἰκοδομημάτων ὅσα ἠγεῖρεν ὁ Θεόφωτος· ἀξία μνείας εἶναι μάλιστα τὰ λεγόμενα ἀνάκτορα τοῦ Βρύου, τὰ κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Βυζαντίῳ λαμπρῶν παλατιῶν κατασκευασθέντα, ὑπὸ τοῦ ἀργιτέκτονος Ἰωάννου Πατριῆκου, ὅστις εἶχε καὶ τὸ τοῦ πατριῆκου ἀξίωμα. Ἐπεκόσμησεν δὲ τὰ ἀνάκτορα ταῦτα παραδείσοι Ἰουμαστοὶ καὶ πέντε ἐκκλησίαι, ἐξ ὧν μία ἰδίως ἦτο μεγαλοπρεπέστατη. Ἡ εἰς τὸ προαύλιον τῶν ἀνακτόρων αὐτῶν καλλιτεχνηθεῖσα αὐτὴ ἐκκλησία ὠνομάζετο Τρίκογχος ἐκ τοῦ σχήματος, διότι τρεῖς κόγχαι ἦσαν ὀλοὶ μετεωρίζοντο ἐπ' αὐτῆς· οἱ ὀλοὶ αὐτοὶ ἦσαν περιχρῶσαι καὶ ἐστρογγύλοντο ἐπὶ κίονων ἰταλικῶν· τοὺς τοίχους ἐπεκόσμων ποικίλα μάρμαρα, ἐκ δὲ τῶν τριῶν πυλῶν, ἡ μὲν μέση ἦτο κατασκευασμένη ἐξ ἀργύρου, αἱ δ' ἐκατέρωθεν τῆς ἐκκλησίας ταύτης ὑψοῦτο ὁ περίστυλος, ἡ καλούμενος τοῦ Σίγματος, ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ στοιχειῶν ὁμοιότητος, ἐρειδόμενος δὲ ἐπὶ πεντακαίδεκα κίονων λίθου φρυγίου, τὴν αὐτὴν δὲ φέρων εἰς τοὺς τοίχους ἐπικυρῶσαν ὠραιότητα, οἶον καὶ τὸ Τρίκογχον. Εἰς τὸ Σίγμα ἦτο προσεσκησμένον οἰκοδομηματικὸν Τετράστρον, ὡς λέγουσιν οἱ Βυζαντινοὶ, μᾶλλον δὲ Τετράστρον, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Μυστήριον, διότι ἦτο τοσοῦτον ἐντέχνως κατασκευασμένον, ὡςτε, ἐάν ἰστέμενός τις εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἢ τὴν δυτικὴν αὐτοῦ ἀκρὰν ἤθελε πλησιάζει εἰς τὸν τοίχον, καὶ ψιθυρίσει, ὅσον δῆποτε ταπεινὴ καὶ ἂν ἦτο ἡ φωνὴ αὐτοῦ, ὁ λόγος του ἠκούετο ὑπὸ τοῦ κατὰ τὴν ἀντικείμενον ἀκρὰν ἐπιθέντος τῶ οὗς εἰς τὸν τοίχον. Πρὸ τοῦ Σίγματος ὑπῆρχε πλατεῖα εὐρυτάτη, ἐν τῇ μέσῃ τῆς ὁποίας ὑψοῦτο κρήνη λαμπρὰ, ἔχουσα διαχρυσὸν μὲν στροβίλιον, φιάλην δὲ, ἧτοι δεξαμενὴν χαλκῆν, ἧς τὸ χεῖλος ἦν ἐξ ἀργύρου ἰστεμμένον. Ἐν κεινῶ τῶν ὀχυρῶν, ἡ φιάλη αὕτη ἐπληροῦτο, ἀντὶ ὕδατος, ὑπὸ ἀπυρῶν παντὸς εἶδους, τὰ ὅποια παρεδίδοντο εἰς τὴν διακρίσιν τοῦ πλῆθους· ἡ πλατεῖα τότε μετεβάλλετο εἰς τόπον κοινῆς θημυδίας καὶ διαχύσεως· ἀπειροσυνέβρεον εἰς αὐτὴν ὀρχιστάι, μῆμοι, μουσικοὶ· ὁ βασιλεὺς, καθήμενος ἐν χρυσοῦ καὶ διαλλῶ θρόνῳ, ὅστις ἴστατο ἐπὶ λαμπροῦ ἀμφιβλάστρου, ἐθεώρει ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου τὴν δημοτελεῖ πανηγύριν· κάτω τοῦ θρόνου παρίσταντο ἡ βασιλικὴ φρουρὰ, οἱ ἐν τέλει, οἱ δῆμαρχοι, ἦτοι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δύο ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως φατριῶν τοῦ ἱπποδρομίου, ὁ δῆμαρχος τῶν Βενέτων καὶ ὁ δῆμαρχος τῶν Πρασίνων· αἱ δὲ λοιπαὶ βαθμίδες κατεῖχοντο ὑπὸ

του πλήθους. Πέριξ τῆς πλατείας ἐγείροντο ἄπειρα πολυτελέστατα καὶ χαριέστατα κτίρια, τὰ ὅποια δύσκολον καὶ ἐπαχθὲς ἦθελεν εἶσθαι· νὰ περιγράψωμεν ἐν ταῦθα. Εἰς ἐν ἐξ αὐτῶν διεχειρίζετο ἡ δικαιοσύνη, προεδρεύοντος συνήθως αὐτοῦ τοῦ Θεοφίλου· ἕτερον, καλούμενον, ἀγνωστον πόνον, ἔχρησιν μὲν ὡς ὀπλοθήκη· ἕτερον πάλιν ὠνομάζετο Πορφύρα, διότι, ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος, ἡ δέσποινα, καλοῦσα εἰς αὐτὸ τὰς ἀρχοντίσσας τῆς αὐλῆς, διένεμεν εἰς αὐτὰς ἱμάτια πορφύρα, καὶ οὕτω καθεζῆς.

Καὶ περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα, ὁ Θεοφίλος ἔτι πολλοὺς τοὺς ἐταμίλους ἐκ τε τῶν προκατόχων καὶ τῶν διαδόχων βασιλέων· ὀλίγοι ὅμως δύνανται νὰ καυχῶσιν. ὅτι ἐπρόξεν πλείοτα πρὸς ἀναζωπύρησιν τῶν τοσοῦτον ἀμεληθέντων κατὰ τὴν ἐβδόμην καὶ ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα γραμμῶν ὅσον αὐτός· διότι ἴδρυσεν πολλὰ νέα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, ἐβελτίωσε τὰ ὀλίγα προϋπάρχοντα, θαυσιλῶς ἐνεψύχωσε καὶ ἐνηργέτησε τοὺς λόγιους, ἐπεμελήθη τὴν συλλογὴν καὶ ἀντιγραφὴν τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων περὶ ὧν τὸ σάτυρον εἶχεν ἐπικρατήσει ὀλιγωρία· καὶ ἐν τῷ μέρει τῶν ἀδιαλείπτων σχεδὸν στρατειῶν του καὶ τῶν ποικίλων περισπασμῶν τῆς ἐσωτερικῆς κυβερνήσεως, εὐρίσκει καιρὸν νὰ ἀναγινώσῃ πολλά. Ἡ δὲ κυριωτάτη αἰτία τῆς εὐνοίας ἦν ἀπέδειξε πρὸς τὸν ἑτεροδοξοῦντα Μεθόδιον ὑπήρξεν, ὡς λέγουσιν, ἀπαντήσας, εἰς συγγραφία, δύσκολον χωρίον, τὸ ὅποιον οὔτε ὁ Ἰωάννης ὁ Γραμματικὸς, οὔτε ὁ Λέων ὁ φιλόσοφος ἠδύνθησαν νὰ ἐξηγήσωσιν, ἐμαθὲν, ὅτι ὁ Μεθόδιος δύναται νὰ ἐξηγήσῃ· καὶ εὐχαριστήθεις τρώντι ἀπὸ τῆς ἐρμηνείας αὐτοῦ, ἠγάπησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοὶ ἐπικινδυνότατον ὄντα εἰς τὸ ὄλον τῆς κυβερνήσεώς του σύστημα.

Ἐν γένει δὲ ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τοῦ Θεοφίλου ἀποδεικνύουσι, ἠνωρίζομεν, ὅτι ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία δὲν εἶναι ἀξία οὔτε τῆς ὀλιγορίας, ἢ ἀποδεικνύουσιν εἰς αὐτὴν πολλοὶ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, οὔτε τῶν χλευασμῶν τοὺς ὁποίους σωρεύουσι κατ' αὐτῆς ἄλλοι. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν εὐρύθμον κυβερνήσιν, τοὺς σοφῶς νόμους, τὴν περικλήσιν, τὴν ἐπιτηδεύσασιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς διοικήσεως, τὰ ἔξοχα προτερήματα πολλῶν περιωμένων βασιλέων καὶ πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀνδρῶν, τὴν ἐντὸς τῶν ἡμερῶν τοῦ πρέποντος καὶ κληρονομίου περιστολήν τοῦ κλήρου, καὶ τὴν οὐ μικρὰν παιδείαν καὶ τέχνην ἣτις ἐπεκράτει ἐν τῇ ἀνατολῇ εἰς τὸ πλείστον τοῦ μεσαιωνικοῦ διάστημα, πρὸς τὴν κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ματτιζήσαν τὴν δύσιν ἀναρχίαν, ἀπαιδεύσαν, ἀνήλεθ' ἀκαθάρτην τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν μεγιστάνων, ἀδιαικίπτων διαμάχων, παντελῆ ἑλλείψιν νόμου καὶ ἀσφαλείας, σκανδαλώδη ἐπέμβασιν τοῦ κλήρου εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ ἀξιοβήρητον παραμόρφωσιν τοῦ Χριστιανικοῦ θρησκευματος ὑπὸ τῆς παπικῆς κυριαρχίας, δυσκόλως τῇ ἀληθείᾳ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οἱ λαοὶ τῆς δύσεως ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εὐτυχέστεροι τῶν λαῶν τῆς ἀνατολῆς. εἶναι ἀλλήθες, ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἢ τρικυμιώδης σύγκρουσις καὶ ζυμωσις τῶν δυσνηίων, ἀλλὰ σφαιρώντων

στοιχείων τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου· ὅσους παρήγαγεν ἐπὶ τέλους τὸν ἐξίσαιον νέον πολιτισμὸν, ἅπας δὲ ὁ τότε πλείστου κέραιος ἀνατολικὸς ὀργανισμὸς, φθαρεὶς κατὰ μὲν ἐξέλιπεν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τοῦ ἱστορικοῦ σταδίου, ἢ ἢ, εἶναι ἄρα γε δίκαιον νὰ καταδικάσωμεν αὐτοὺς ὅλους μόνον καὶ μόνον διότι τὸ ἔργον αὐτῶν ἐπὶ τοὺς καταστράφη; Καὶ πρέπει ἄρα γε, γινόμενοι εἰς ἱστορίας κόλακες τῆς εὐτυχίας, τῆς δὲ ἀτυχίας ἐπιεικῶς μνηστῆρες, ν' ἀνακράζωμεν τὸ τοῦ Πλάτωνος πολυδρόλλητον ἐκεῖνο « ὀδύνη τοῖς κεραιατέμενοις »

— ❦ —
Ο ΦΟΣΚΟΛΟΣ.
 — o —

Σημνύεται σήμερον ἡ Ἰταλία διὰ τὰ κλασσικὰ γὰ τοῦ μεγαλοφυῆ Φόσκολου, καὶ ἡμεῖς ὁ Φόσκος ἦτον Ἕλλην τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα. Ἐγεννήθη ἐπισημοῦς νὰ δοξάσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ ἐπισημοῦς εἰσῆλθε τότε τὰ ἱερὰ ἔθνη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἢ ἑνεαδέλφους χορεύει τῶν θυγατέρων τῆς Μινωικῆς κατέλιπε τὰ πατρίδα ἐδάφη, μεταναστᾶσα εἰς Ἰταλίαν καὶ μεταδοῦσα ἐκεῖθεν τὸ φῶς τῶν ἐπιστημῶν ἐξευγενίσασα τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἅπασαν. Διαπύροτο δὲ ἡ γλῶσσά μας ἐν μέτρῳ τοσοῦτον καταστράφη καὶ ἐρημώσασα, διότι ἡ ἐστία τῆς πίστεως, καὶ φθίνουσαν, τὴν παρέδωκεν ἀγλαβῇ εἰς ἡμᾶς, ἐπισημοῦς ἦδη τῶν πατέρων μας· διεσείετο, ἀλλ' ἡ ζωὴ τῆς ἦτον ὡς ἡ ζωὴ αὐτῶν.

Ὅταν ἔθνος τι παρρημάζῃ μαραινόμενον, καὶ ἐπιβάλλῃ τὸ ὄνομα καὶ διαφθερῇ τὴν γλῶσσαν, ἢ ἀνεγερθῆμεν νὰ ἀναζητήσῃ τὰ κτήματά του, νὰ κτιστοῦν τὴν μεγαλοφυίαν τῶν υἱῶν του.

Ὁ Ἕλλην Φόσκολος ἔγραψεν εἰς Ἰταλικὴν γλῶσσῃ τὰ ἔργα του εἶναι δόξα Ἑλληνικὴ, ἀλλὰ κτήματά του εἶναι τὰ πολιτογραφησάμενα αὐτῶν, ὡς τὰ ἴδιά του μετ' αὐτῶν ἑνδύματα. Εἶθε ἡ εὐχὴ αὐτῶν κηρύσσῃ, εἴθε τὴν ἐκπληρωσῇ ὁ δυνάμενος νὰ ἐπισημοῦς καὶ τὴν μετάρησιν καὶ τὴν δημοσίευσιν! Ὁ Φόσκολος ἐγεννήθη ἐν Ζακύνθῳ τὴν 22 Ἰουλίου 1777, ἀπὸ καλοῦς γονεῖς, τὸν ἱατρὸν Ἀνδρέαν Φόσκολον, ἄνδρα πεπαιδευμένον, καὶ τὴν Διαμάντιν τοῦ γένους Σπαθῆ. Ἰπῆρξε κατὰ τὴν νεανίαν ἡλικίαν τοῦ ἡρητικῆς, φιλερῆς, ἀμελικῆς δις δ' ἐκ τῶν ἀρχαίων ἀποβλήθεις, ἀπεφάσισε τέλος νὰ ἐκπαιδευθῇ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ δις μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν. Φθάς εἰς Ἰταλίαν τὸ 1794 ἐνόησεν ὅτι ἠδύκει τὴν ἀγαθὴν ἡλικίαν του καὶ μεταμελήθεις ἀφιέρωθη ὀλοκλήρως εἰς τὸ σπουδάζ.

Ἐβλαβήθη διὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἀπὸ τὴν γόνιμον αὐτοῦ γραμμάτων ἀφθόνως ἢ ποίησις καὶ ὁ λόγος ὁ περὶ τὸν Φόσκου ἦτον ἤδη ἐπίσημον. Ἐκεῖ ἐπολιτογραφῆθη καὶ ποιητῆς τις κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐπὶ τοὺς ὠραίους ταύτους στίχους:

Cingi, o Italia, gridai, le fulve chiome
 Del non tuo figlio col natio tuo serio,
 E vi scolpisci ne' tuoi fasti il nome,

« Στέφαν' Ἰταλία, ἐπεφώνησα, μὲ τὴν πατρίδα
 δάφνη σου τὴν ἐπιθὴν κόμην τοῦ ποιητοῦ, ὅστις
 δὲν εἶναι εἰς σου, καὶ ἐγγράφω τὸ ὄνομα
 σου εἰς τὴν ἱστορίαν σου. »

Ἐσπούδασεν ἠθικὴν, πολιτικὴν, μεταφυσικὴν, θεολογίαν. Εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν ἔγραψεν εἰς φίλους συμβουλὰς λέγων, ὅτι ἀριστοὶ βιβλίον ἠθικῆς εἰσάγει τὸ Βυβάγγελιον καὶ τὸ περὶ καθηκόντων τοῦ Κικέρωνος, ὁ Μοντεσκιὸς ὑπερβαίνει εἰς τὴν πολιτικὴν, ὁ Λόκ καὶ ὁ Ἄνδρῆς εἰς τὴν μεταφυσικὴν· ὡς κριτικὸς ἐσέζετο τὸν Λογγίνον καὶ τὸν Μαρμοντέλ, ἀλλ' ἐφρόνιεν διὰ εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσιν αἱ συγγραφαὶ τῶν κριτικῶν, ὅταν ὁ μελετῶν στερεῖται κρίσεως ἐμφύτου· αἱ Γραφαὶ ἔρχουσι διὰ τὴν θεολογίαν.

Ἐμελέτησε πολλοὺς ἀρχαίους καὶ νέους συγγραφῆς καὶ ποιητῆς, ἰδίως δὲ τὸν Ὀμηρὸν καὶ τὸν Πλούταρχον, τὸν Δάντην, τὸν Οἰσιανὸν καὶ τὸν Ἀλφίερν.

Ἦτον παράδοξος ἡ πρὸς τὴν μελίτην ἐπιμονὴ του καὶ τοῦ νοῦς του ἡ γονιμότης. Ἐμενε κατ' ἐκάστην ὥραν ὀλοκλήρως εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀγίου Μάρκου· ἔγραψε πολλὰ μέχρι τῆς ἡλικίας 20 ἐτῶν, καὶ ἐσημαίει ἐπὶ τῶν ἀνεκδότων ἔργων του, αὐτὰ εἶναι ὠρισμένον νὰ ἀναγινώσκονται μόνον εἰς φίλους, τοῦτο νὰ κατ', ἐκεῖνο ἐπιθυμοῦμεν νὰ δημοσιεύῃ μετὰ δέκα ἐτη· Ἀξιολόγον μάθημα μετροπροσόντης, ὅπερ ὅμως δὲν εἶδοντο νὰ σωφρονίσῃ τοὺς ἐν ἀλαζονίᾳ προσημαζομένους καὶ περιαιτολογοῦντας.

Ὡς προσημοῖν ἰδίας ποιήσεως ἀνεγίνωσκεν εἰς φίλους μεταφράσεις ὠδῶν τῆς Σαπφούς καὶ τοῦ Ἀνακρέοντος, εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου καὶ Λατινικῶν καὶ ἄλλων νεωτέρων ποιήσεων.

Ἡ πρώτη δημοσιευθεῖσα ποιητικὴ του ἦτον ὁ Σταυρὸς, γραφεῖσα διὰ νέαν ἀφιερωθεῖσαν εἰς τὴν λατρίαν τοῦ Ἰησοῦ.

Ἀλλὰ πόσος δόξης ἔτρεκε φλογερὸς τὴν ψυχὴν του. Ἦτον ἤδη καιρὸς νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ κοινὸν καὶ νὰ ἀποφασίσῃ οὕτω τὸ μέλλον του. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1796, ἦσαν ἀνοικτὰ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἑπτὰ θεάτρα, ἐνθα ὀργῶσα πρὸς δόξαν συνημιλλᾶτο τότε ἡ Ἰταλικὴ νεολαία. Ὁ Φόσκολος ἔδωκεν εἰς τὸ θέατρον τοῦ Ἀ. Ἀγγέλου τραγωδίαν ὀ Θυέτης, ἣτις παρεστάθη τὴν 24 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ τραγωδία ἐχειροκροτήθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ, τὸ ἀκρατῆριον ἐζήτει νὰ προσέλθῃ ὁ ποιητῆς, ἀλλ' οὗτος ὑποκρυφθεὶς ἀπεσύρθη εἰς τὴν κατοικίαν του. Εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὸ πρῶτον τὴν δόξαν του.

Ἡ Πελλανθὴ λέγει ὁ βιογράφος αὐτοῦ Ἀ. Κάρρερ, πρῶτην τότε φοράν ἀναβῆσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς, παρέστησε τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης, καὶ οὕτω προσημασθεῖσα εἰς στάδιον ὑπερ ἔμελλε νὰ τῇ περιποίησιν ἀργότερον τοσαύτην δόξαν, ἐνίσχυσε δι' ἀρίστης ἀ-

παγγελίας καὶ διὰ τῶν φυσικῶν αὐτῆς θελημάτων τὸ προσημακὸν ἔργον τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ. Καὶ οἱ τὰ λοιπὰ πρόσωπα τοῦ Θυέτου παρασημασάντες ἦσαν ἐκ τῶν ἀρίστων ἠθοποιῶν τῆς Ἰταλίας. Πρόσθετες εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας καὶ ἄλλην εὐμενεστέραν, τὴν ἐφεξῆς τὴν αὐτὴν ἐσπέραν παριστᾶντο εἰς ἄλλα θεάτρα ἑτέρων ποιητῶν ἔργα καὶ οἱ ἐναντίοι του κατέλιπον εἰς τοὺς φίλους τοῦ Φόσκολου ἐλευθέρων τὸ θέατρον τοῦ Ἀ. Ἀγγέλου.

Ὁ Θυέτης εἶναι ἔργον μέτριον, ὑπερ ὁ ποιητῆς αὐτὸς ἀπεδοξίμαζε μετέπειτα. Ἐὰν οὗτος ἀφιερῶτο εἰς τὴν δραματικὴν, ἠδύνατο ἴσως διὰ τῆς εὐφύας του νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ἀλφίερου, ἀλλ' οὐχὶ νὰ φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ, διότι ἀπερισκέπτως ὑπεδύθη τὸν κόρον τῆς Μελοποιίας, ἐνῶ ἡ φύσις ἐχεν αὐτὸν προωρισμένον διὰ τὴν λύραν τοῦ Πινδαροῦ. Εἶδομεν ἀνθρώπου; ὑποδεστέρου; νὰ καλῶνιν ἐαυτοὺς μεγάλους τραγωδοποιούς, καὶ νὰ σεμνώνονται δι' ἄπλοους διαλόγους ἐστιχοῦργημένους! Ἐὰν ἡ μελοποιία τραγωδία, καὶ δύο μεταγενέστεραι ἄλλαι, ὁ Ἄϊας καὶ ἡ Ρισιάρδα, ἔχουσι τινὰς κάλλονας, αἱ κάλλοναι τῶν εἶναι ἀπλῶς λυρικά. Ἴδου τί ἀργότερον ἔγραψεν· « Ἐὰν ὁ Θυέτης μου, ἂν ἔγραφα εἰς ἡλικίαν δεκαοκταετῆ, ἐσορῶντο, καθὼς τῷ ἐπρεπεν, ἴσως δὲν ἐμελλοῦν πλέον οὔτε νὰ γράψω, οὔτε νὰ ἀναγινώσω. »

Ψεῦδος τῆς εὐφύας! ἡ εὐφύα δὲν καταβάλλεται ἀπὸ ἐναντιώσεως, πετᾷ μάλιστα ὑψηλότερον.

Ἐν τούτοις ὁ κρατὴρ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐκλόνησε φοβερὰ τὴν Εὐρώπην, ἐκχύνων σπέρματα ἰδεῶν, αἰτίνας καὶ σήμερον ταραττοῦσι τὸν κόσμον. Ἡ Ἑνετία, λαβούσα τὰ ὄπλα, ἐπανεστᾶτησε καὶ ὁ Φόσκολος ἠσπᾶσθη ἐνθουσιωδῶς τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας, ὡς ἀργότερον, φωτιζόμενος, ἔμελλε νὰ ἀπαπτύσῃ. Ἐγραψεν ὕμνον εἰς τὸν Σωτήρα Ναπολέοντα, κυριάρχον τότε τῆς Ἑνετίας. Ἀλλ' οἱ φυτεύσαντες τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας, αὐτοὶ πρῶτοι τὸ ἀπεγύμνωσαν ἀπὸ τῶν φύλλων, καὶ ἰδοὺ αἱ προγραφαὶ καὶ αἱ καταδιώξεις. Ὁ Φόσκολος προσέφυγεν εἰς τὸν Μεδιόλανον, ὅπου ἐγκαταστάθη σχετισθεὶς μετὰ τοῦ Παρίνη καὶ τοῦ Μόντη. Ὁ τελευταῖος, περιφημοῦς διὰ τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῆς Μούσης του καὶ διὰ τὴν ἐπαγωγὴν ζωηρότητα τῆς φαντασίας του, καὶ διὰ τὴν ἀρμονίαν καὶ τὴν καλλιπέταν τῶν στίχων του, κατηγορήθη εἰς τὸ νομοθετικὸν συμβούλιον, ὑπερ τῶν ἀφῆρσε καὶ ἀξίωμα καὶ μισθοδοσίαν. Ὁ Φόσκολος, πρόσφυξ καὶ πένης τότε, ὅστις ἠδύνατο κατὰ τὴν πτωσίαν τοῦ φίλου νὰ εὐρῆ καὶ θέσιν καὶ πόρον εὐζωίας, ἐτόλμησε μάλιστα νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, διὰ νευρώδους διατριβῆς περὶ τῶν κατὰ Μόντη κατηγοριῶν. Κατεδιώκετο διὰ τούτο κρυπτόμενος ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον καὶ κινδυνεύων νὰ φυλακισθῇ. Τόλμη τοιαύτη κατὰ τὰς δυσχερεῖς ἡμέρας τῆς Ἰταλικῆς δημοκρατίας, τιμᾷ τὴν καρδίαν τοῦ Φόσκολου.

Ἀνεχώρησε διὰ τούτο ἀπὸ τοῦ Μεδιόλανου καὶ ἐφθάσεν εἰς Βονωνίαν, καθὼς ἔχων καὶ πένης. Ἐκεῖ ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ εἰς τινὰ τῶν τυπογράφων τὰς ἐπιστολάς δύο ἐραστῶν, πρῶτον σκελετὸν τοῦ κλασσικοῦ μυθιστορηματῆς του, ὁ Ἰάκωβος Ὀρτη. Με-

τίθη εἶτα εἰς τὴν φλωρεντίαν καὶ ἐσχετίσθη μετὰ τοῦ Ἀλφιέρη καὶ Νικολίνη. Ἐγραψε διάφορα ἄσμα- τια, ὅπου φαίνεται ἐπαισθητῶς ἡ βελτίωσις τοῦ β- φους καὶ τοῦ κάλλους τῶν ποιητικῶν εἰκόνων. Ἐκεῖ ἤρξαθη νεάνιδος, ἥτις, ὑπανδρευθεῖσα μετ' οὐ πολὺ, ἐπέπευσεν αὐτῷ τὸ μυθιστόρημα, ὅπερ ἐμελλε νὰ παραδώσῃ εἰς λήθην τὰς ἐπιστολάς δύο ἐραστῶν, ἐκεῖ ὁ λάτρης τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κύπριδος ἐξώ- σθη τὸ ξίφος τοῦ Ἄρως καταταχθεὶς εἰς τὴν ἴτα- λικὴν λεγεῶνα, ὅπου καὶ ἄλλοι, οὐχὶ εὐκαταφρόνη- ται ποιηταί, ἐνεγράφησαν. Ὁ Ναπολέων τότε ἐπενε- θε νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρὸ τῶν Πυρραμί- δων τὰ θαυματουργήματα τῆς γαλλικῆς λόγχης, καὶ ἡ Ἰταλία ἐβρέθη ἐκτεθειμένη εἰς τὴν εἰσβολὴν τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν Ρώστων. Εἰς πολλὰς κατ' αὐ- τῶν μάχης ἐπολέμησε γενναίως ὁ φόντολος καὶ ὑπέ- στη καρτερικῶς τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας εἰς Γένουαν, ἀρχηγῶντος τοῦ ἐνδόξου πολεμιστοῦ Μιασένα.

Ὁ φόντολος κατὰ τὸν Πέλλικον

Vate era sommo ed avea cinto l'armi,

E alteri come il brando eran suoi carmi.

α Ποιητὴς μέγας ἐξώσθη τὸ ξίφος, καὶ τὰ ἄσματά του ἦσαν ὡς τὸ ξίφος ὑπερήφανα. »

Διαρκούσης ἰσως τῆς πολιορκίας ἔγραψε λυρικὴν ᾠδὴν ἀνυμνον, ἀλλὰ τελειότερον πάσης λυρικῆς ποι- ἡσεώς του, *Affamata risanata*, εἰς τεκμηρίον χαρᾶς διὰ τὴν ἀνάβυσιν εὐγενοῦς κυρίας πεσοῦσης ἀπὸ τὸν ἵππον εἰς τὴν ὑγίαν τῆς ἰπποτικῆς ταύτης ἁμαζόνος πολλοὶ ποιηταὶ ἀφιέρωσαν ταυτοχρόνως ᾠδάς, αἵτινες εὐθὺς ἐλθμονώθησαν.

Μετὰ τὴν ἐνδοξὴν ἀποχώρησιν τῶν φρουρᾶς τῆς Γενούας, ὁ φόντολος ἠκολούθησε τὴν σημερινὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ὑπηρετήσε μεταβαίνων ἀπὸ τό- ταν εἰς τόπον καὶ τέλος ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸ Με- διόλανον, ἔχων βαθμὴν λοχαγοῦ. Ὁ Ναπολέων ἐν ταῦταις καταφρόνησας τὸν ἰσχυρὸν στόλον τοῦ ἔχ- θροῦ, ἐπέστρεψε πλήρη δόξης ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ ὠνομάζετο Ἴπκτος. Ὁ φόντολος, ὅστις ἐβλέπε πρὶν μὲ πρῶτα νεανικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὰ Ἰταλικά πράγ- ματα, καὶ ὠνειρεύετο τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ δυστυ- χοῦς ἐκείνου τόπου, ἐνόησεν ἤδη τὴν ἀπάτην του. Ἐκδώσας δευτέρου τὸν ὕμνον τὸν εἰς τὸν Σαῦτηρα *Ναπολέοντα*, προέτοξεν ἐπιστολὴν δι' ἧς ἐτόλμα νὰ ἀποστείνῃ εἰς αὐτὸν συμβουλὰς. Πατὲρ, λέγει ὁ Κά- ρβερ, ἡ φιλολογία ἡ Ἰταλικὴ δὲν ἀνυψώθη εἰς τοιαύ- τὴν περιωπῆν, ὅταν ὄτε ὁ Ζακύνθιος συγγραφεὺς ἐ- τόλμησε νὰ παραταχθῆ πρὸς τὸν κατακτητὴν τῆς Κύ- ρωπης. Ἐξέδωκεν ἀργότερον ὁμιλίαν πρὸς τὸ Ἰταλι- κὴν Κομιτάτον, ὅπερ ὁ Ναπολέων εἶγε συστάσει ἵνα νομιμοποιήσῃ τὸ αὐθαίρετον τῶν πράξεών του. Ἡ ὁ- μιλία αὕτη εἶναι ἀριστοῦργημα τῆς Ἰταλικῆς φιλο- λογίας, καὶ θαυμάσιον διὰ τὴν καλλιπέπειαν καὶ τὴν δυνάμιν τοῦ ὕφους. Ὁ ὑπουργὸς τοῦ πλεῖμου ἐξήρα- σεν αὐτὸν πάσης στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ ὁ στρα- τιώτης ποιητὴς, ἐλευθέρως, ἀφιερῶθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν. Τότε ἐξέδωκε τὸ πε- ριφηρὸν μυθιστόρημά του, καὶ ἔγραψε τὴν ἀθάνατον

ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Πινδεμόντην τὰ *Μνήμα* κληθεὶς ἕκτοτε ὁ ποιητὴς τῶν *Μνημάτων*. Οἱ εἰ- τῆς κλασικῆς ταύτης ποιήσεως, κατὰ τὴν ποίη- ἔκφρασιν τοῦ ἄλλου βιογράφου Τεκίου, εἶναι καὶ *λόγιον μαργαριτῶν*.

Εὐρίσκω εἰς τὸ πτωχὸν χαρτοφυλάκιόν μου ἡ μιον μεταφράσεως ἀτελοῦς. Ἴδου τὸ δοκίμιόν μου

Τὶ γρησιμεῖ εἰς τοὺς νεκροὺς σκὰ κυπαρισσοῦ, Ὁ τάφος, ὅταν βρέχωνται τὰ κρῦα μάρμαρά σου, Μὲ δάκρυα παρήγορα, μήπως αὐτὸς κάλλονη, Μήπως τελεῖ γλυκύτερον τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου.

Ὅκ παύσῃ δι' ἐμὲ τὸ φῶς ὁ Φοῖβος ἐπιχέων, Ἐἰς τὰ ἄρατα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἐρψύχων σου, Καὶ ἡ χορεία τῶν ἄρτων δὲν θέλει διαβαίνει Πλήρεις ἐλπίδων μελλουσῶν ἐνώπιόν μου ἄλλοι.

Καὶ δὲν ὁ ἀκούη τὴν μολπὴν τῶν λυπηρῶν σου καὶ, Καὶ ὅκ σθεσθῆ διὰ παντὸς εἰς ταύτην τὴν καρδίαν, Τῆς Μούσης καὶ τοῦ ἔρωτος τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἐμὴ ἔξ ἑσέ μόνην τῆς πλανητήδος ζωῆς παραγορίαν.

Ἐν κρῖνον τότε μάρμαρον . . . ὦ, φίλε, τί εἶπες, Ἐν μάρμαρον τὰ κρυφὰ δὲτὰ μας διακρίνον, Ἀπὸ τὴν ἀμετρον πληθὺν δούτων ἀθροισμῶν, Ὅσα κ' εἰς γῆν κ' εἰς θάλασσαν ὁ θάνατος ἀναρῶ.

Αἶ, Πινδεμόντη! Κ' ἡ ἐλπίς πασῶν θεῶν ὑστάτη, Φέυγει τοὺς τάφους καὶ αὐτῆ, καὶ περρωμένη ἴθι, Ὡς κηρὰ τῆς τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου, Καὶ τὰ ἐγκρύπτ' εἰς ζοφερὰ νυκτὸς μελαίνης τῆς.

Καὶ δυνάμεις τις ἀνεργὸς ἐν Ἰσχυρᾷ κινήσει, Τὸ πᾶν ἐδῶ καταπονεῖ καὶ ἀνθρωπον καὶ μήτη, Καὶ πεδιᾶδα καὶ βουνὸν καὶ οὐρανὸν καὶ πῦμα, Ὁ γέρον Χρόνος μ' ἄλλην του χροιάν περιπέπαι.

Πλὴν πρὸ τοῦ χρόνου διατὶ φθοναὶ τὰ δεινὰ τῶν, Ἦ διατὶ ὁ ἀνθρωπος τὴν πλάνην του σκεδάζει, Τὴν πλάνην, ἥτις κ' εἰς αὐτοὺς τοὺς κόλπους τοῦ θεοῦ, Μετίωρον εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς λήθης τὸν βασιλεῖ.

Τάχα δὲν εἶ καὶ ὑπὸ γῆν ὀπίσταν σιωπήτη, Ὅπταν παύσῃ δι' αὐτὸν τὸ μέλος τῆς ἡμέρας, Ἄν ἐπιχέσῃ ἡ μνήμη του εἰς τῆς ζωῆς τὸ πᾶν, Καὶ εἰς τὸν νοῦν τῶν φίλων του τὸ μέλος ἀνεχέται.

Ὡ, δῶρον εἶναι τ' οὐρανῶν ὁ πόθος τῶν θανόντων, Ὅστις, ὡς μῦρον εὐσεβῆς, ἐν τῇ ψυχῇ μας κλη, Αὐτὸς συνδέει τοὺς νεκροὺς μετὰ τῶν ἐπιζώντων, Αὐτὸς τοὺς ἐπιζήσαντας μετὰ τοὺς νεκροὺς συνδέει.

Πλὴν τότε μόνον ὅταν γῆ πατρίδα τοὺς σκεπῆ, Καὶ λίθος, μνήμα σεβασμοῦ, χαράττη τ' ἀνεχέται, Καὶ αὐτὴ δένδρων σκιερῶν εὐφραίνουσι τὰ δάκρυα, Ὅπου τοῦ ὄχλου βέβηλος ὁ ποὺς δὲν πλησιάζει.

Ὅστις ἀχέτην ἐκ τῆς γῆς ἀποδημῶν ἀφίνει, Μόνον τῆς κἀπης τὴν χαρὰν ἐκείνος ἀπολαύει, Ἄλλως ἐν ἄθου τὰ πικρὰ παρὰ πόνον τὸ χροῖον, Ἦ τοῦ θεοῦ τὸ κράσπεδον ψυχῇ ὀβλίβα φέρει.

Ἄλλ' ἐν ἀκάνθιας κ' ἔρημα ἀφίνει τὰ δάκρυα τῶν, Ὅπου ἡ φίλη κλαύουσα τὰ στήθη τῆς δὲν κρῖνον, Οὐδ' ὀδοιπόρος τις ἐκεῖ τὴν στοναχὴν ἀκούει, Ἦν χύν' ἡ φύσις ἀπ' αὐτὴν τὴν κοίτην τῆς θεοῦ.

Ὅτι προοιμιάζεται ὁ φόντολος εἰς τὰ *Μνήματα*, συγκείμενα ἐκ στίχων 295. Ἄξιον παρατηρήσεως, ὅτι οὐδεμία σχεδὸν παρομοίωσις εὐρίσκειται εἰς τὴν ποίησιν ταύτην, καὶ ἐν τούτοις, ἐνῶ ἡ ἑλλησφία αὕτη δεικνύει συνήθως πενίαν φαντασίας, αἱ λέξεις εἶναι τοσοῦτον ἐκλεκταὶ καὶ τοποθετοῦνται τοσοῦτον κα- ταλλήλως, ὥστε πᾶσα λέξις εἶναι μία εἰκὼν.

Εἰς τὴν Παντὴν ὠνομάσθη καθογητὴς τῆς φάτορι- κῆς, ἀλλ' ἡ θέσις κατελύθη μετ' ὀλίγον, καὶ ὁ φόν- τολος μετέβη εἰς τὸ Κῶμον, ἐνθα ἐγράψεν τὰς *Χί- ριτας*, ποιήσιν σχεδὸν ἰσοδύναμον τῶν *Μνημάτων*, ἀλλὰ δυστυχῶς ἀτελεῖ. Ἐπιστρέψας τέλος εἰς Με- διόλανον, ἐργάζετο εἰς δύο περιοδικὰ συγγράμματα, διακρινόμενος διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὸ ὄρθαν τῶν κρίσεών του.

Δὲν ἐτάραττεν ἡ πολιτικὴ τοσοῦτον τὰ πνεύματα τότε, στρατεύετα πρὸς τὰ συνήθη ἔργα, καὶ ἡ φιλο- λογία ἔργαζε πάλιν νὰ ἀνοή. Πολλοὶ τῶν πεπαι- δευμένων, οἱ μὲν χολοῦμενοι διὰ τὴν τόλμην τῶν κρί- σεων, οἱ δὲ φθο-σύντες τὴν μεγαλοφυΐαν, ἐκπρόχθη- σαν ἐχθροὶ τοῦ φοντολόου. Ἰπῆρχε δὲ τάξις τις ἀν- θρώπων ἥτις, μεταχειριζομένη τὴν παιδείαν ὡς αἱ φιλάρεσκοι γυναικες τὸ ψιμυθῆον, ἐπέτιπτε μανίως κατὰ τοῦ φοντολόου, ὅτε μὲν ἀπὸ ἔδρας σχολα- στικῆς ἀναθεματίζουσα τὴν εὐφυΐαν, ὅτε δὲ γράφουσα μακρὰ ἄρθρα, διότι αὐτὸς ἐν λατινικῇ τινι ποιήσει ἔ- γραψεν *ar mos* ἀντὶ *ar ma*, Καὶ μήπως πρὸ πεν- τακοσίων ἐτῶν δὲν ἔγινε θόρυβος μέγας καὶ πολλὸς, διότι ὁ Πετράρχης μετεχειρίσθη βραχέϊαν τινὰ συλ- λαβὴν ἀντὶ μακρῆς; Ὁ φόντολος ἐπολέμησε πάσης δυνάμει τὴν ἀγρυπτείαν τῶν γραμμάτων καὶ, καθ' ἡ λέγει ὁ Κάβερ, ἀφῆρε τὴν ψευδῆ ἐνδυμασίαν, ἐν ἧ τὰ πνεύματα τὰ μέτρια εἶχον τὴν ἐπιταχθεῖσθαι τοῦ νὰ φαίνονται ἀληθεῖς εὐφυῖαι.

Ἄλλ' ὁ πόλεμος ὁ φιλολογικὸς ἐμελλε νὰ ἀνάψῃ κραταιότερος, καὶ ἡ χορεία τῶν καλλιτέρων φίλων τοῦ φοντολόου, τῶν ἀληθῶς πεπαιδευμένων καὶ εὐ- φυῶν, συνεμάχησε μετὰ τῶν ἀσημάντων ἐχθρῶν του, συγκαταβάλλοντες εἰς τὸν ἀδοξὸν ἀγῶνα καὶ τῶν τυ- πογράφων. Αἴτια ῥήξεως καὶ πρῶτα σημεῖα τοῦ πο- λέμου ἦσαν δύο ἄρθρα τοῦ φοντολόου περὶ τῆς με- ταφράσεως δύο βιβλίων τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ περὶ συνειδήσεως τῆς ἀκαδημίας τῶν Πυθαγορικῶν. Ἡ ἀκαδημία αὕτη ἦτον ἰδανικὴ, διότι εὐρίσκετο ἐν τῆς θαλάμου Καρνεσίου, ὅπου τὰ μέλη συνήρχοντο πᾶσαν ἐσπέραν συνδιαλεγόμενα, πέραν τοῦ μεσονυ- κτίου, κατ' εἰρωνεῖαν τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐπιπέτου αὐ- τῶν. Μεταφραστῆς τῶν βιβλίων ἦτον ὁ Πινδεμόντης, ὅστις μετὰ τοῦ Μόντη ἐκπρόχθη πόλεμος τοῦ φον- τολόου.

Ἐνῶ τὰ πάθη ἦσαν ἐξημμένα καὶ ἐμαίνετο ἡ δια- μάχη ὀρμητικὴ καὶ ἀσποῖδος, ὁ φόντολος ἐδοκίμασε δι' ἐπιστολῆς νὰ συνδιαλλαγῆ μετὰ τοῦ Μόντη. Ἡ ἐπιστολὴ, περιέχουσα καλλοῦν λόγου ἀμιμήτους, ἐξ- ηγεί τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ φοντολόου καὶ ἤθελε κα- τορθώσει τὴν συνδιαλλαγὴν, ἐν ἧ ῥαδιογραφίᾳ τῶν ψευδοσφῶν δὲν διάτρεψε τὰ μίστη ἄνω: ἀκοντίζῃ τὸν φόντολον προασπίζουσα τὴν εὐφυΐαν εἰς ὠφρακα.

Τὸ 1815 ὁ φόντολος ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ διὰ παντὸς τὸ Μεδιόλανον καὶ τὴν Ἰταλίαν, διότι, κατὰ τινος, μετέπει στρατιωτικῆς τιμῆς συνομοσίας, ἡ κατ' ἄλλους, ὅπερ καὶ πικρῶτερον, διότι ἐτόλμησεν α- κρίτως καὶ ἀνομιλῶς νὰ ὑπερασπίσῃ φίλον φυλακι- σθέντα.

Μετὰ ἐνός ἔτους διτμῶν εἰς Ἑλβετίαν ἠναγκάσθη δι' ἔρωτα νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Λινδίνον, ἐνθα ἀποκα- τέστη ὁριστικῶς.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν μετέφρασε δύο τῆς Ἰλιάδος βί- βλους ἰταλιστῆ, καὶ ἔγραψεν ἀγγλιστῆ ἱστορίαν τοῦ Αἰολικοῦ δίγαμου, σπειζων μετ' αὐτῆ τὴν ἑρμῆν ἐκεί- νην ὕλην, καὶ πραγματεῖαν περὶ τοῦ κειμένου τῆς Ἰλιάδος. Ἐγράψεν εἰς τὰ περιοδικὰ τῆς Ἀγγλίας συγ- γράμματα διάφορα ἄρθρα περὶ τῆς Ἰταλικῆς φιλολο- γίας, καὶ τοσαύτης φήμης ἀπέλαυον τὰ ἔργα του, ὥστε δι' ἐκάστην τυπογραφικὴν σελίδα ἐπληροῦντο δύο λί- ρας στερλίνης. Ἐγράψεν ἀξιόλογον πραγματεῖαν περὶ τοῦ Δεκαήμερου τοῦ Βοσκάνου καὶ περὶ τῆς Θείας τοῦ Δάντου Κομωδίας, καὶ διάφορα ἄλλα ἔργα ἀτι- να τὸν ἀπεθανάτισαν.

Εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ διακρινώμεν τὸν συγγραφεῖ ἀπὸ τὸν ἀνθρωπον. Τρία μεγάλα ἀμαρτήματα τοῦ φοντολόου δὲν δύναται νὰ ἀποσιωπήσῃ ἱστορία, τρία ἀμαρτήματα ἀνοίεια ἐντελῶς εἰς τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν ἀπίστευτα.

Τὸ 1816 ἐξέδωκεν εἰς Ἑλβετίαν τὴν *Ἰπερκά- λυψιν*, λιβέλλον περιέχοντα ὕβρεις ἀθέτους καὶ ἀπρε- πεῖς. Ἴδου τὸ πρῶτον.

Τὸ 1810, πρεσβεῖα Παργίων, ἐλθοῦσα ὅπως δια- μαρτυρηθῆ κατὰ τῶν ἀτίμων πωλητῶν τῆς δυστυχῆς πόλεως, προσέβηκεν εἰς τὴν εὐφραν τοῦ φοντολόου πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ δικαιωμάτων τῶν συμπολιτῶν τῆς. Ὁ φόντολος ἐνδοῦς ἔδωκεν εἰς τὴν τυπογραφίαν μου- κρὸν βιβλίον ἐπιγραφόμενον *On the cession of Parga* Τὰ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Πάργας, ὅπερ ὅμως, ἔτοιμον ἦδη εἰς δημοσίευσιν, ἀπέτυχε καὶ κατέστρεψε μέχρι τοῦ τελευταίου φύλλου. Ἀγνοεῖται μὲν ἡ καθολικὴ αἰτία, ἀλλὰ μαντεύεται δυστυχῶς ὡ- χὶ πρὸς δόξαν τοῦ γράφοντος. (*)

Τρίτον καὶ βαρύτερον τοῦ φοντολόου ἀμάρτημα εἶ- ναι, ὅτι, ἴνα μεταχειρισθῆ τὴν φράσιν τοῦ πολυμα- θοῦς Ὁμαζαίου, ἀπέθανε, χωρὶς νὰ ἐκφῆρῃ αὐτὴ στεναγμῶν ἕνα πρὸς τὸν ἀγαπητηνθῆντα τύπον. Ὁ φόντολος ἑνδοῦς ἔδωκεν εἰς τὴν τυπογραφίαν μου- κρὸν βιβλίον ἐπιγραφόμενον *On the cession of Parga* Τὰ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Πάργας, ὅπερ ὅμως, ἔτοιμον ἦδη εἰς δημοσίευσιν, ἀπέτυχε καὶ κατέστρεψε μέχρι τοῦ τελευταίου φύλλου. Ἀγνοεῖται μὲν ἡ καθολικὴ αἰτία, ἀλλὰ μαντεύεται δυστυχῶς ὡ- χὶ πρὸς δόξαν τοῦ γράφοντος. (*)

Τρίτον καὶ βαρύτερον τοῦ φοντολόου ἀμάρτημα εἶ- ναι, ὅτι, ἴνα μεταχειρισθῆ τὴν φράσιν τοῦ πολυμα- θοῦς Ὁμαζαίου, ἀπέθανε, χωρὶς νὰ ἐκφῆρῃ αὐτὴ στεναγμῶν ἕνα πρὸς τὸν ἀγαπητηνθῆντα τύπον. Ὁ φόντολος ἑνδοῦς ἔδωκεν εἰς τὴν τυπογραφίαν μου- κρὸν βιβλίον ἐπιγραφόμενον *On the cession of Parga* Τὰ κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Πάργας, ὅπερ ὅμως, ἔτοιμον ἦδη εἰς δημοσίευσιν, ἀπέτυχε καὶ κατέστρεψε μέχρι τοῦ τελευταίου φύλλου. Ἀγνοεῖται μὲν ἡ καθολικὴ αἰτία, ἀλλὰ μαντεύεται δυστυχῶς ὡ- χὶ πρὸς δόξαν τοῦ γράφοντος. (*)

(*) Ἦκουσα εὐχαριστῶς εἶναι εἰς τὴν Ἰταλίαν, περιωπῆν, κύριος οἰδὲ πως, εὐρίθη ἐν ἀντίτυπον τοῦ αὐσώδους τοῦ- του συγγράμματος.

κατηγορίας, ότι ήτον αδιάφορος θεατής των 'Ιταλικών και των 'Ελληνικών πραγμάτων. Είς πολλές των ποιήσεών του αναφέρει μετά φλογερού πάθους την Ζάκυνθον. "Εν των ασματίων αυτού, ίσως το τελευταίον ιδού πώς άρχεται:

Nè piu mai toccherò le sacro sponde
Ove il mio corpo fanciulletto giacque,
Zacinto mia, et.

α. Δέν θέλω πατήσαι ποτέ, φίλη Ζάκυνθος, τὰς εσ-
ρις ὄχθας σου, όπου νάπιον άνετρέφην κκ.
Περαιίνεται δέ οὕτω:

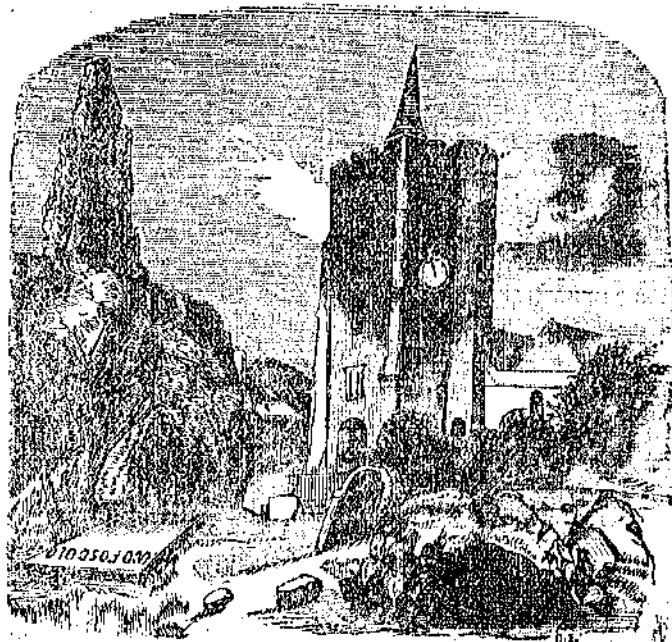
Tu non altro che il canto avrai del figlio
O materna mia terra; a noi proscrisso
Il fato illacrimata sepoltura.

ε Οὐδέν άλλο θέλεις ἔχει ἐκ τοῦ υἱοῦ σου, ὡ γῆ!

Σὲ παρακαλῶ, καὶ ἡ περὰ κλησίς μου ἔστω βεβη-
τάτη, μὴ εἰπῆς εἰς ἄνθρωπον ζῶντα, αὐτε εἰς ἄλλο
αὐτε εἰς γυναῖκα, ὅτι πᾶσχω, ἢ ὅτι ἔχω ἀνάγκη
συνδρομῆς. Τὴν εὐχὴν ταύτην σοὶ ἐκφράζω, διότι ἔ-
κουσά τι περὶ τῆς Μικ. Φλωριάν.

Ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς σου ἄλλως πράττουσα
θέλεν ἐπιφέρει σκληρὰν πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν μου,
καὶ ἐκαυθήσει τὰ ψυχικά μου παθήματα καὶ τὴν ο-
ματικὴν ἀσθενείαν μου. Ὑγίαινε. Ἐν δύνασαι ἡ
ἔλθῃς, τὴν Κυριακὴν σὲ περιμένω. Σὲ ἀσπάζομαι ἡ
καρδίως.

3. Αὐγούστου 1827, τοῦτέστι 22 Ἰουλίου.
Καὶ ἄρτων ἐπιπέσης ἀπέθανεν ὁ Φύσκολος, ἐφ' ἣν
καὶ ὀρχήστρια διακίτωνται εἰς μέγαρα μεγαλοπρε-
πείας καὶ πλούσια! "Εν μάρμαρον εἶναι ὁ παπρωμένῃς
μεγαλοπρεπείας πλούτους.

Ὁ τάφος τοῦ Φουκῦλου.

τῆς μητρός μου, ἢ μόνον τὰ ἄσματα. Ἡ εἰμαρμένη
ἄριστον εἰς ἐμὲ κηδεῖαν ἀδάκρυτον.

Ἀπέθανε πλήρης δόξης καὶ ἀξίος αὐτῆς τὴν 10
Ὀκτωβρίου 1827. Ἰδοὺ ἡ τελευταία τῶν περιωθεισῶν
ἐπιστολῶν του, γεγραμμένη πρὸς τὸν κληρικὸν Πιέγον.
Φίλων φίλιτατε!

Ἐπιμόγησ; εἶναι δι' ἐμὲ ἡ γραφίς, καὶ μ' ὄλον
τοῦτο τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ αἶθημα μου παρέχει
τὴν δύνανται ὅπως σοὶ γράψω εὐχαριστῶν σε καὶ διὰ
τὴν ἐπιστολήν καὶ διὰ τὰ δῶρα. Ἐλαβον σήμερον
τοῦς ἄρτους, τὰ βιβλία, τὰς ἐφημερίδας, πᾶν ὅ,τι μοι
ἔστειλες, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ, μὴ μοι ἀποστείλῃς τι
πλέον. Ἐὰν λάβω ἀνάγκην ἢ παραγγελίας ἢ ἄλλου
τινός, θέλω σοὶ γράψαι, ἀρκετὰς ἤδη ἔχεις τὰς ἐνο-
χλήσεις, φροντίζων περὶ τῆς υγείας μου.

Ὁ ὑδρῶψ προχωρεῖ ταχύτατος, καὶ ὅμως ὁ χει-
ρουργὸς λέγει ὅτι δὲν εἶναι ὤριμος ἐτι πρὸς χει-
ρουργίαν.

ΤΥΝΙΣ.

Ἡ κατὰ Στρέβωνα Τύνις, τὴν ὁποίαν ὁ Πολύβιος
καὶ ὁ Διόδωρος γράφουσι Τύνητα, ἀρσενικῶς καὶ ἐκ
τοῦ η, ἀποτελεῖ μίαν τῶν κατὰ τὴν βόρειον τῆς ἡ-
φρικῆς παραλλαν Βερβερικῶν ἐπικρατειῶν, ὅπως
ὀνομασθεῖσάν, διότι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑπὸ τῆς
Ἀράβιον κατακτηθείσης τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐν τῇ
ἐξόμῃ ἐκατανταστήριδι, οἱ Ἰθαγενεῖς αὐτῶν κάτισ-
ἐκλήθησαν Βερβέροι. Ἐἶναι δὲ τὸ ἔθνος τοῦτο, πρὸ
ὅπουλο ἀπόγονοι εἰσιν οἱ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις
τοσοῦτον πολυθρόλλητοι καταστάντες Κασβῆλοι, ὡς
ἐκεῖνο τὸ ἐν τῇ Ρωμαικῇ ἱστορίᾳ πολλὰκις μνη-
νεύμενον ἔθνος τῶν Νομάδιων καὶ Μαυριτανῶν. Ἡ
Βερβέροι, οἱ λόγῳ μὲν τῆς γλώσσης, μετὰ οὐδενὸς ἄλ-
λου ἔθνους, ὡς φαίνεται. συγγενεῶντες, ἦσαν, κα-
τὰ τὴν δαίταν καὶ τὰ ἔθνη, ὅμοιοι τῶν Βεδου-
ιτων Ἀράβων, καὶ, καθὼς αὐτοὶ, πολέμοιοι ὀ-
λων τῶν ἐθνῶν, ὅσα κατόκουσιν εἰς μονίμους οἰκούς
καὶ πόλεις. Τοῦτο διευκόλυνε τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ
τῶν ἐπελθόντων Ἀράβιον σχέσιν ἐντεῦθεν πρὸς τοῦ-
τοις οἱ Ἀράβες ὑπέλαβον τοὺς ἀπογόνους ἐκείνους
τῶν Νομάδιων καὶ Μαυριτανῶν ὡς συγγενεῖς ἐτέρου
τινός ἔθνους, προηγουμένως γενομένου εἰς αὐτοὺς γνω-
στοῦ, κατοικοῦντος εἰς τὰ περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θα-
λάσσης, ἔχοντος ἤδη ὅμοια τῶν κατοίκων αὐτῶν τῆς
Ἀφρικῆς καὶ φέροντος τὸ τῶν Βερβέρων ὄνομα. Ὅθεν
μετεβίβασαν μετὰ τοῦ ὀρησκειώματος καὶ τὸ ὄνομα
τοῦτο εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς ἐκείνας φυλάς. Τοῦλάχισ-
τον ἔκτοτε τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀναφαίνεται κατὰ πρῶ-
τον ἐν τῇ Ἀφρικῇ, ἦτο δὲ παντάπασιν ἀγνωστον εἰς
τοὺς ἀρχικοὺς αὐτῆς κατοίκους.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Τύνιδος πρὸς ἀνατολὰς μὲν καὶ
πρὸς βορρᾶν συνορεύει μετὰ τῆς μεσογείου, πρὸς δυ-
μαρὰς δὲ μετὰ τῆς Ἀλγερίας, πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν με-
τὰ τῆς ἐπικρατείας τῆς Τριπλίσεως, καὶ πρὸς μεση-
βοίαν, μετὰ τῆς Σαχραϊκῆς ἐρήμου. Ἡ παραλίξι ἔχει
κλίμα λαμπρότατον. Ἡ γῆ προσινίξει ἀπὸ τοῦ Ἰα-
νουαρίου μηνός καὶ κατὰ Μάρτιον μῆνα νέκ φύλλα
στολίζουσιν ὅλα τὰ δένδρα. Ἡ μεγάλη καύσις ἀρχί-
ζει τὸν Ἰούνιον καὶ ἐξοχλοῦσιν μέχρι τοῦ Ὀκτω-
βρίου. Καλλιεργεῖται δὲ ἐκεῖ ὁ κρόκος, ὁ καπνός, καὶ
ὅλοι οἱ καρποὶ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὅσον πορ-
τοκάλλια, ῥόδια, λεμόνια, ὑδροπέπωνες, πιστάκια,
σῦκα, ζίζυφα, εὐδοκίμοισι θαυμασίως ἐξεναντίας αἱ
μηλέαι καὶ αἱ ἄπειοι τῆς Βιρώπη: ἀποβάλλουσι τὰ
χρῆστα τὴν ποιότητά των. Ἡ γῆ εἶναι τοσοῦτον γό-
νιμος, ὥστε, χωρὶς οὐδενός κοπρίσματος, παράγει
τοὺς ἀφρονωτέρους καρπούς, σίτον, λάχανα, ἔλαιον
πολυκρήμα δὲ ποίμνια καλύπτουσι τὰς πεδιάδας.
Ἀφ' ἐτέρου, τὰ μεσημβρινὰ τῆς χώρας μέρος εἶναι
πεδῖον ἄγονον καὶ ἀμμώδες, μὴ φέρον ἴχνος τι καλ-
λιεργίας εἰμὴ πὰρ τὴν θάλασσαν, ὅπου ὁ ἔλαιον
ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν περιουσίαν τῶν κατοίκων.
Τὰ ὄρη τῆς χώρας ταύτης, ὧν τὰ μέγιστα λόγου ἀ-
ξία εἶναι ὁ μέγιστος καὶ ὁ ἐλάττωτος Ἄτλας, περιέχου-
σιν ἀργυρον, χαλκόν, μόλυβδον καὶ ὑδράργυρον, ἀλλὰ
οἱ ὀθηστροὶ αὐτὰ μένουσιν νεκροί, διότι οὐδεὶς φρον-
τίζει νὰ τοὺς ἐξορύξῃ.

Τὸ ἐμπόριον ἐν τούτοις δὲν εἶναι μικρὸν συνεχῆς
ἐπιμύζια ὑπάρχει διὰ κερδανίων μετὰ τῆς Νιγηρικῆς,
τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Μαρῶκου. Ἐξάγονται δὲ σί-
τος, ἔλαιον, μαλλίον, χρυσίτις, δέρματα ἀγρίων ζῶων,
πετὰ στρουθοκαμηλίαν, σάλια, φοῖνικες, κορᾶλια καὶ
τὰ τοιαῦτα τὸ δὲ μονοπόλιον τῆς τῶν δεσπότων
καὶ τοῦ κροῦ ἐμπορίας ἀνάκει εἰς τὴν κυβέρνησιν,
ἣτις παρεχώρησεν αὐτὸ εἰς ἑταιρίαν Μαύρων καὶ Ἰου-
δαίων ἐνοικιάζει δὲ καὶ τὴν ἀλιεῖαν τοῦ κοραλίου
καὶ τοῦ θύννου. Ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ἰσπανία,
ἡ Σουηδία καὶ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ μετέρχονται ἀξιο-
λογον μετὰ τῆς Τύνιδος ἐμπόριον.

Ὁ τάφος αὐτὸς δὲν στερεῖται βιομηχανίας τινός
καὶ ἔχει καλὰ ἐργοστάσια μετὰξῆς, ἐριούγων, μα-
ρακίνοιο, σαλίων καὶ φεσίων. Ἀλλ' ἡ ἀμάθεια τῶν
κατοίκων εἶναι μεγάλη. Οἱ σοφώτεροι αὐτῶν μόλις

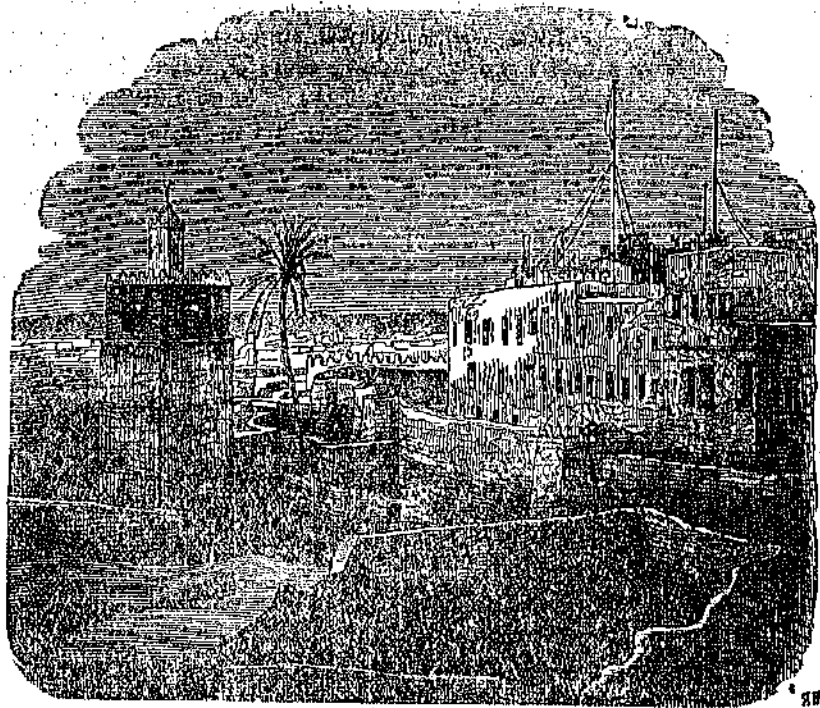
ἄξοῦρου νὰ γράψουσι, νὰ ἀναγνώσωσι καὶ νὰ λογα-
ριάσωσι ἢ θερμότης τοῦ κλίματος καθιστᾷ αὐτοὺς
ἀδρανεῖς, εἶναι δὲ καὶ φιλόργυροι, ζήλοτυποι εἰς ὑπερ-
βολὴν, εὐπιστοὶ, δεισιδαίμονες καὶ ἔχουσι πολλὴν
εὐλάβειαν πρὸς τοὺς λεγομένους Σαντᾶνας, πλάγι-
τάς τινας καὶ παράφρονας καλοῦντες, οἵτινες ζῶσιν
ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐλεημοσύνης.

Αἱ γυναῖκες, καταδεδικασμένα, ὡς παρ' ἄπασι
τοῖς Μωαμεθανοῖς, εἰς αἰδίον δουλείαν καὶ ἀποκε-
κλεισμένα τῆς κοινωνίας, ἐξέχονται σπανίως καὶ
πάντοτε κεκλυμμένα. Εἶναι ἐντούτοις ὠραεῖαι, ἔ-
χουσιν ὄψιν ζωηρὰν καὶ λεπτήν, κόμας μελαίνας καὶ
μακρὰς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ των εἶναι ἐκφρασιτικώτατοι.
Μάλιστα δὲ διακρίνονται διὰ τὴν καθαριότητά των,
φριτῶσαι συχνάκις εἰς τοὺς λουτρώνας καὶ μυροῦμι-
να δι' ἄρωμάτων. Ἡ φύσις ἀναπτύσσεται παρ' αὐ-
ταῖς πρωιμώτατα καὶ πολλὰ εἶναι μητέρες ἀπὸ τῆς
ἡλικίας ἑνδεκά εἰτων.

Κατὰ τοὺς πιθωνωτέρους ὑπολογισμοὺς, ὁ ὅλος ἀ-
ριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς ἐπικρατείας ταύτης συμπο-
σοῦται εἰς 2,000,000 Βερβέρων (ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο
περιλαμβάνονται ἤδη οἱ ἀπόγονοι τῶν τε ἐπελθόν-
των Ἀράβων καὶ τῶν ἀρχαίων Ἰθαγενῶν κατοίκων),
Τούρκων, Ἰβραίων καὶ Μαύρων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι
προσθεύουσι μὲν τὸ αὐτὸ μὲ τοὺς Βερβέρους καὶ
Τούρκους ὀρησκειομα, εἶναι ὅμως φιλὴ διάφορος, διότι
εἶναι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων ἐποίκων τῆς χώρας, Καρ-
χιδονίων, Ρωμαίων, Ἑλλήνων, οἵτινες, ἐπὶ τῆς Ἀρα-
βικῆς κατακτηθείσης, ἐδέχθησαν μὲν τὸν Ἰσλαμισμόν
καὶ δι' αὐτοῦ συνεγωνεύθησαν μετὰ τῶν Ἀράβων, διε-
κρίναντο ὅμως πάντοτε ἀπὸ τε τούτων καὶ τῶν Βερ-
βέρων, νομάδιων ὄντων, διότι κατόκουσιν τὰς πόλεις
καὶ μετέρχοντο μόνιμον γεωργικὸν βίον ὅθεν καὶ
πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἐκλήθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν
Ἑυρωπαϊῶν Μαύροι, ἂν καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ προσήκει
ἰδίως εἰς τοὺς Βερβέρους. Οἱ Ἰουδαῖοι συμποσοῦνται
εἰς 140,000 ψυχάς. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ 1200 ἕως
1500 ἀρνησίχριστοι, ὧν πολλοὶ προάγονται εἰς τὰ
ἀνώτερα τῆς χώρας ἀξιώματα. Ὁ ἡγεμὼν, δεστὶς φέ-
ρει τὸν τίτλον τοῦ Βεῦ, εἶναι ὑπατελὴς τοῦ Ὄθω-
μανικοῦ κράτους, ἀλλ' ἡ σχέσις αὐτῆ τῆς ὑποτελείας
περιορίζεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἐπιχώρησιν
του, ὅτε λάβῃ τὸ ἀνώτατον ἐκεῖνο ἀξίωμα, καὶ εἰς
τὴν ἀνταλλαγὴν δῶρων τινῶν. Πρὸ τινῶν ἐνιαυτῶν
ἡ ὑψηλὴ πύλη ἀπεπειράθη ἀπαντελιμμένως νὰ κατα-
στήσῃ πραγματικώτερον ὅπως οὖν τὸ ἐν τῇ χώρᾳ ταύ-
τῃ κράτος τῆς, ἀλλ' ἡ Γαλλία ἦτις, ἀρχαῖον τῆς
Ἀλγερίας, ἔχει μέγιστον συμφέρον νὰ διατηρῇ τὴν
ἀμφίβολον ταύτην αὐτονομίαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Τύ-
νιδος, διεκόλυθεν ἀείποτε τὰς προσπάθειάς ἐκείνας
τῆς Ὄθωμανικῆς κυβερνήσεως, καὶ σήμερον ἡ Τύνις
εἰμπορεῖ μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑποτελής τῶν Γάλ-
λων ἢ τῶν Ὄθωμανῶν.

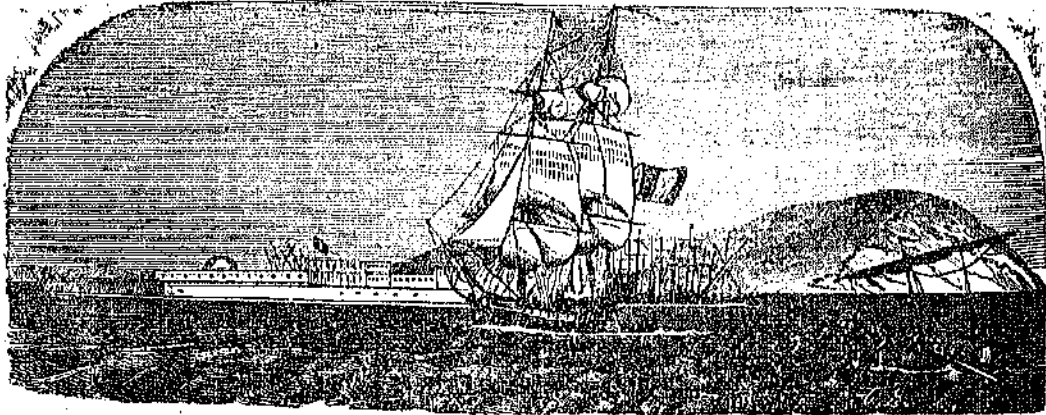
Πρωτεύουσα τῆς χώρας πόλις εἶναι ἡ Τύνις, κειμένη
ἐπὶ τῆς κλιτύος λόφου τινός, ἀπέχοντος 300 μὲν βή-
ματα ἀπὸ τῆς ὀμωνύμου λίμνης, ἣτις κοινωνοῦσα μετὰ
τῆς μεσογείου ὀνομάζεται πολλὰκις καὶ κόλπος, πρὶν τε
δὲ περὶπου λεύγας, πρὸς τὸ βορειανατολικόν, ἀπὸ τῆς

άρχους Κροχιδίνος. Προστατεύεται δε υπό φρουρίου μεγάλου καλουμένου Γουλέττα και υπό άλλης

Φρούριον Τύνιδος.

περιτειχίσματος. Αί όθλι αΐτης είναι στεναι, βυραραι, αστροτοι και ελιανοειδεις· μακροθεν όμως ερυμμένη ή πόλις έχει χάριν τινα. Αί οικίαι, κατασκευασμεναι εκ πλίνθων όπτων, ύψοϋνται άμφω

Τύνις.

τροσιδως έχουσι δε έν μόνον πύτωμα και απολήγουσιν εις άνδρον. Έστωθεν αί οικίαι είναι καθαρώταται, αί δε των πλουσιών και μεγιστών, πολυτελώς κεκοσμημέναι. Κυριώτατα της πόλεως οικοδομήματα είναι, τά νέα του Νήϊ άνάκτορα, μέγα και πολυδάπανον κτίριον Άραβιακής τέχνης· πέντε εύρύχωροι και καλοί στρατώνες, μέγιστα δε δ'ένος στρατών, δυνάμενος να περιλάβη άνέτως 5500 άνδρων το ύδραγωγείον, τό χρηματιστήριον και τινα τζαμιά. Τό πλθος των κατοίκων συμποσάται κατ' άλλους εις 100, κατ' άλλους δε εις 140,000 ψυχών. Έχει δε ή πόλις πολλά εργοστάσια μεταξύτων, φετίων, πικνικών και τό εμπόριόν της είναι λόγω άξιον.

Ο βασιλεύς της Γαλλίας Λουδοβίκος ό Όσιος, περιεργάσας, έν τή δευτέρω αΐτου στυχορορία, τήν

πολιορκίαν της Τύνιδος, απέθανε πρό των πυλών της πόλεως ταύτης, υπό πανώλους, χωρίς να φέρη εις πέρας τό επιχείρημα. Ήκουριεως δε εζ' εφόδου τήν Πόλιν έότταν ό βασιλεύς της Ισπανίας Κάρολος δ' Ε.

—*—

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΛΛΑΝΔΙΚΩΝ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΩΝ

Η πτωχεία είναι τό δεινότερον ίσως νόσημα της ανθρωπίνης κοινωνίας. Πτωχείαν δε λέγοντες, δεν εννοώμιν τήν πείναν. Τήν μεταξύ πτωχείας και πείνης διακρίνειν έποισιν και αυτοί οι προπάτορες ήμων. Πτωχός μόν γάρ βίβας, ζην μηδέν έχοντα· τού δε πείναι ζην φειδόμενον και τοίς έργοις προσέχοντα· περιττόν δ' αὐτῷ μηδέν, μη μέντοι, μηδ' επιλείπειν

Τρώντι, ό πένις δεν έχει περισσεύματα από της εργασίας του· ένίοτε συμπίπτει μήτε εργασίαν να έχει, και τότε περιέρχεται εις ένδειαν των αναγκιών. Αλλ' ούδέν ήττον είναι άνθρωπος ζών συνήθως από της εργασίας του και διώκων τήν εργασίαν, τούτου δ' έννοια ού μόνον άνήλιθος, αλλά ώφέλιμος εις τήν κοινωνίαν, και χρηστός, διότι τίποτε δεν καταναλάζει τά πάθη και δεν καθιστά ήμās σωφρονεστέρους και τακτικώτερος ήσαν ή εργασία. Ο πτωχός έξεναντίας, ζών μηδέν έχων και μη εργαζόμενος, ζή ανγκαίως από των άλλοτρών, από της έπαιτίας, της κλοπής, της ληστείας, περιπίπτει εις όλα τά μετά των ανουκρημάτων ταύτων συνδεόμενα κακοεργήματα, και, επειδή έχει πολλάς χρείαν συνεργών και βοηθών, ζητεί, όσκις δεν εύρη προχείρους θυσίους έαυτού, να δημιουργήσῃ τοιαύτου, διαδίδων τοιουτοτρόπως τό μίσος και της κακίας του. Η πείνα είναι αδύνατον να εκλείψῃ από τόν κόσμον, διότι αδύνατον είναι όλοι οι άνθρωποι να αποβώσι πλούσιοι ή πτωχείς δύναται να εκλείψῃ, άμα πάντες συνειδήσει να περιζώνται τά πρός τό ζην εργαζόμενοι, όπερ είναι δυνατόν.

Κατά δυστυχίαν τό πράγμα είναι δυνατόν, αλλά δεν κατορθώθη μέχρι τούδε· διότι αί μοχθηραι φύσεις βέβησαι πρός τήν άρχίαν, τήν συνεπαγομένην τήν πτωχείαν και τάς άλλας αὐτης συμφοράς, ποικιλαι δε περιστάσεις της ανθρωπίνης κοινωνίας συντελοϋντι εις τήν παράγωσιν τοιαύτης μοχθηρας φύσεως, τό δε χειρότερον της κοινωνίας μέρος δέν επανόσεν εις αὐτήν τρόπον τινα ίκανόν να θεραπεύσῃ αὐτάς. Έν τούτοις ή θεραπεία του κακού τούτου είναι καταπειγουσα, διότι, ως πρόείπομεν, ή πτωχεία είναι νόσημα κοινωνικόν δεινότατον, δυνάμενον σήμερα μέγιστον να επιφέρῃ αποτελέσματα όλέθρια.

Λέγομεν σήμερα μέγιστα· και τρώντι, ούτε εις τόν μέσον αΐωνα, ούτε εις τήν νέαν εποχήν μέχρι της παρουσίας εκατονταετηρίδος, ή πτωχεία ήδύνατο να επανεργήσῃ εις τήν τύχην της κοινωνίας όσον σήμερα. Είς τήν αρχαιότητα, οι ελεύθεροι, οίτινες απέτελλουν τό ενεργόν, τό πραγματικώς ζών μέρος της κοινωνίας, ήσαν ως επί τό πλείστον εύποροι άνθρωποι· αν υπήρχον μεταξύ αυτών και τινες πένητες ή και πτωχοί, οι τοιοῦτοι, εις τάς εποχάς της άμλης των πολιτειών, ήσαν όλίγοι και δεν ήδύνατο να νοθεύσωσι τό όλον κοινωνικόν μίγμα. Οι δούλοι των όπαίων ή τύχη, ως επί τό πολύ, ήτο άθλιή, ούδεμίαν είχαν συνάφειαν με τό πολιτικόν σώμα. Ο,τι δε λέγομεν περί των δούλων της αρχαιότητος, εφαρμόζεται κατά μέγα μέρος εις τοὺς δουλοπαροίκους του μεσαιώνος, και έν μέρει εις τό μετέπειτα απελευθερωθέν πλθος. Μέχρι του τέλους της δεκάτης ογδόης εκατονταετηρίδος, ή Ευρωπαϊκή κοινωνία συνέκειτο μέν εκ μελιών όλων ήδη ελευθέρων, αλλά ελευθέρων ιδιωτικώς ούτως εϊπείν λόγω πολιτικῶ, ή κοινωνία ήτο πάντοτε διηρημένη εις δύο διακεκριμένους άπ' άλλήλων τάξεις, τοὺς προνομιστοὺς, και τοὺς μηδέν πολιτικῶν δικαιώματων κεκτημένους· ώστε ή ήθική των τελευταίων τούτων κατάστασις δεν ήτο έντι τοσοῦτον κρίσιμος ως πρός τήν τύχην του όλου κράτους. Οθεν οὐδ' έθεω-

ραίτο άναγκαίον να ληφώσι μέτρα δραστηρία ως πρός τήν πτωχείαν. Τό κυριώτατον θεραπευτικόν, τό άντιταχθέν κατ' αὐτης, ήτο τότε ή έλεημοσύνη. Τά μοναστήρια μέγιστα διένειμον τακτικώς πολλὰς έλεημοσύνας. Αν δε οι έπαιται απέβαινον ύπερ τό μέτρον πολυάριθμοι, άν έγινοντο φοβεροί, τοὺς έφυλάκον ή και τοὺς εξωλόθρευον ως κύνες, άνευ δικης. Τά τοιαῦτα συνέβαινον έντι επί Λουδοβίκου ΙΑ' και όχι μόνον δεν προεκάλεον στάσις τινα, ή άλλα πολιτικά κινήματα, αλλ' ούδε άπάνθρωπα ελονίζοντο· και ή περίφημος Κ. Σοβινιέ, γυνή κατά τάλλα φιλανθρωποπάτη, όμιλεί περί τοιοῦτων σφαγών ως άνει προσέκειτο περί καταστροφής ακρίδων, με ψυχρότητα και άδιαφορίαν, ήτις σήμεραν ήθελε κινήσει τήν κοινήν άγανάκτησιν.

Αλλ' έννοείται, ότι άφ' ής εποχής, περί τά τέλη της παρελθούσης εκατονταετηρίδος, καθιερώθη, εκτός της προσωπίδας, και ή πολιτική ελευθερία, ή έννόπιον του νόμου ισότης και τό δικαίωμα έκάστου, του ενεργείν και γράσειν ελευθέρως, του συνεργεσθαι, του μετέχειν των δημοσίων πραγμάτων, μέγιστα δε όπου καθιερώθη ή λεγομένη γενική ψηφοφορία, ή πτωχεία δύναται να επανεργήσῃ εις τήν τύχην όλης κοινωνίας ύπερ ποτε δραστηριώτερον, και έντι ή κοινωνία, ήτις δεν δύναται εξαλοθρείσῃ αὐτήν διά της βίας και της σφαγής, ανάγκη να προνοήσῃ περί της διά άλλων φιλανθρωπιώτερον και δραστηριώτερον τρόπων εξαφανίσσεως της. Ανάγκη, διότι ό πτωχός ζηγίζει εις τήν πλάστιγγα τήν κοινωνικόν όσον και ό πλούσιος, ειμπαρεί να όμιλήσῃ, να γράψῃ, να ενεργήσῃ, να ψηφίσῃ και να ψηφισθῃ, όσον και ό πλούσιος· ώστε όλα αὐτοῦ αί ανάγκαι και κακίαι, αί πρότερον ή έκτός του πολιτικού σώματος εξαρισμέναι ή εις τά άκρα αὐτου περιωρισμένα, ήδη συνέβησαν εις τήν καρδίαν αὐτου και εις τόν εγκέφαλον, και ένθι πρότερον επήγοντο επιπόλαιόν τινα καχεζίαν ή τό πολύ ποδάργον ή χειράργον, σήμεραν δύναται να επιφέρωσι κερμανοδόλον αποπληξίαν.

Διά τούτο από των άρχών της παρουσίας εκατονταετηρίδος, αί Ευρωπαϊκαί κυβερνήσεις άρχισαν να σκέπτονται περί της θεραπείας του κακού και να ενεργώσωσι όσα πρός τούτο εθεώρων δυνατόα και πρόσφορα. Ο Ναπολέων πρώτος επενόησε και διοργάνωσε τά λεγόμενα πτωχοδοχεία (bureaux de mendicite). Έπίσθη ότι τό έπαιτείν είναι πληρωμέλημα και ότι ό συλληθηεις έπαιτείν θέλει εισάγεται εις τά πτωχοδοχεία. Αλλά τό μέτρον τούτο δεν επήγαγε κάμλιαν ώφέλειαν. Έν πρώτοις όλοι οι πτωχοί δεν έπαιτούσι πολλοί, πάμπολλοι, εις τήν Ευρώπην μέγιστα, παρίζονται τά πρός τό ζην διά ποικίλων άλλων άθίσμων μηχανημάτων. Και έπειτα, τά πτωχοδοχεία δεν δέχονται τά μεμολυσμένα εκείνα του καού μόρια, ειμή έντι μικρόν τινα χρόνον· μετ' όλίγον ταῦτα επανέρχονται εις τήν κοινωνίαν και επανέρχονται ύπερ ποτε φθοροποιά, διότι τά πτωχοδοχεία, καθώς αί πλείοτεροι των φυλακών, είναι φοβερά κακοηθίας διδασκτήρια. Έδέησε λοιπόν να ληφώσι μέτρα άλλα συντελεστικώτερα, και τότε παρήχθη ή ιδέα των άγρο-

Πεισιμόνης πλήρες ἔρχισε τὸ ἄσμά του νὰ ψάλλῃ.
 Ἄλλ' ἀρὰ γε τίς δύναται βεβαίως ν' ἀμφιβάλλῃ
 Περὶ τῆς τόσης τοῦ πτηνοῦ ματαίας ἀποπείρας;
 Τοιαύτας ὥρας αἱ χορδαὶ κροτοῦντ' εὐήχου λύρας;
 Πλὴν τοὺς ψαλμοὺς τῆς ἔχυνε δι' ὄλης τῆς ἡμέρας,
 Ὅ μέλαις πέπλο; μέχρ' οὐ ἠπλώθη τῆς ἐσπέρας.

XIII.

Πλὴν τίγος ἄρα ἐθελξεν ἡ ἀηδὼν τὰ ὦτα;
 Πῶς ὄλικούς περισπασμούς τὰ πλῆθη κεκυφότα,
 Τὰς ἡδονὰς θηρεύοντα καὶ τὸ στιλπνὸν χρυσίον,
 Ἐψήφησαν τὸ κελαδοῦν μελωδικῶς στρουθίον.
 Ματαίως ἡ ἀρμονικὴ ἐλάλησε φωνήτου,
 Μελαγχολίαν ἔσταξαν ὕγρὸν οἱ ὀφθαλμοὶ του.
 Ἄλλ' ἀφῆκε τῆς καρδίας του ἡ θλίψις μεταβλήθη,
 Καὶ ὁ θυμὸς του εἰς στροφὴν τοιαύτην ἐξεχύθη.

XIV.

« Ἦ δόξα, καὶ ἡ ποίησις! ὡς φάντασμα ὀνείρων
 Παρῆλθον, ἐξῆλπιθησαν, ὡς τὸ τῶν βόδων μῦρον!
 Παρῆλθε φεῦ! ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ ἀρμονία
 Εἰς τὰς καρδίας τῶν θνητῶν ἀντήχει κ' ἐνθουσία!
 Καὶ τὰς ψυχὰς ἀνέφλεγε πρὸς ὑψηλὰς ἐμπνεύσεις.
 Τῆς τρυφῆς τῶρα, τοῦ χρυσοῦ δεσπόζουσι αἱ θηρεύσεις
 Καὶ τοὺς ματαίους ὄλιστάς ἡ μοῦσα δὲν εὐφραίνει,
 Καὶ πένθιμος ἡ ποίησις τὰ δὲ ἀναβαίνει. »

XV.

« Ὡ θλίψις! ὦ κατῆφεια! παρῆλθ' ὁ καιρὸς πλέον!
 Νύκτιν πληρῶ τὰς ἀκοὰς μετὰ ψαλμῶν ματαίων.
 Τὰ στήθη φλέγει σήμερον ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ.
 Μετὰ περιφρονήσεως ὠδεῖται ἀπαισίῳ
 Ἦν θλάσθημα τρεφόμενον ὑπὸ τῆς εὐφύτας,
 Καὶ θνησκὸν σχεδὸν ἀγνωστον ἐντὸς τῆς κοινωνίας,
 Ἄφ' ἧς ἀνέπτται γοργῶς ἐν μέσῳ τῶν ἀέρων
 Εἰς μόνον ἤχος ἀμουσῶν. Ἐὖ ὄλικὸν συμφέρον! »

XVI.

Ἐποῦσα ταῦτα ἔφυγε τὴν τύρβην τῆς πληθῆος,
 Ἀπέπτη εἰς τὸ δάσος τῆς ὀλιμμένη ἐγκαρδίως.
 Τὰ ἄσματά της ἔπαυσε, τὸν βίον ἀπεστράφη,
 Κ' εἰς μοναξίαν ἀναυδος ἀπέθανε κ' ἐτάφη.
 Ἄλλὰ ἡ ἄλλη ἀηδὼν, σεμνὴ κ' εὐφρονότερα,
 Διήγαγ' ὑπὸ τὰς σκιὰς τοῦ δάσους ἐλευθέρα,
 Τὰ ἄσματά της χύνουσα ἐν μέσῳ τῆς εἰρήνης
 Πλήρης ἐμπνεύσεως ἀγνῆς, σιγῆς καὶ εὐφροσύνης.

XVII.

Καὶ ἔφαλλε τὴν ἱερὰν τῶν μεσονύκτιων ὥραν,
 Τὸ ἄστρον τὸ φωταγωγοῦν τὴν οὐρανίαν χώραν,
 Τὸ φωτεινὸν μετέωρον ποῦ φεῦγ' εἰς τὰς ἐκτάσεις,
 Καὶ ἔχυνε τὸ ἄσμά της εἰς εὐσεβεῖς ἐκστάσεις.
 Πότ' ἐκελάθει τὴν θερμὴν ἐλπίδα, τὴν εἰρήνην
 Καὶ τὴν χαρὰν τὴν εὐγενῆ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην,
 Καὶ πότε μὲ τοὺς στεναγμούς τῆς αὔρας ἐμελῶδει
 Τὸν ἔρωτα τὸν καίζοντα μὲ τ' ἀνθ' τὰ εὐώδη.

XVIII.

Ἦ μελωδία ἔρρεν αὐτῆς ἐπιχαρίτως
 Ἐπανελάμβαν' ἡ ἠχώ τοὺς φθόγγους τῆς ἀρρήτους.
 Τὰ ἀνθ' τὴν ἐμύρονον, τὸ ἄστρον ἐρωτύλον
 Μέ φως ἀγνὸν τὴν ἔλουε, μὲ φίλημά τι φίλον
 Καὶ τὴν γαλήνιον φωνὴν μὲ τέρψιν ἠκροῶτο,
 Ἦ τις πρὸς τὰ οὐράνια πελάγη ἐπετάτο,

Ὡς προσευχὴ γλαυκώπιδος παρθένου ἀγρού.
 Καὶ τὴν ψυχὴν εἰς ὄνειρα ἐρώτων βυθίζουσα.
 Μάρτ'εστερ, Σεπτέμβριος 1851.

X. A. PARMENIUS

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ἐκτασις τῶν σήμερον ὑπαρχόντων ἀπὸ
 ταχοῦ γῆς σιδηρῶν δρόμων.

Κατὰ τὴν νεωτέραν καταμέτρῳ τῶν σιδηρῶν δρόμων, τὴν γενομένην ὑπὸ ὄλων τῶν ἐπιτηρησῶν ἔχουσι τοιοῦτους δρόμους, ἡ ὀλικὴ αὐτῶν ταχοῦ γῆς ἑκτασις συμπίπτει εἰς 40,550 μέτρα, ἢτοι:

Εἰς τὰς ὁμοσπόνδους πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς	16,40
Εἰς τὴν Ἀγγλίαν	11,20
Εἰς τὴν Γερμανίαν	8,50
Εἰς τὴν Γαλλίαν	3,40
Εἰς τὴν Βελγικὴν	80
Εἰς τὴν Ρωσίαν	30
Εἰς τὴν Ἰταλίαν	20

Ἄν εἰς τὴν σφαιράν μας ὑπῆρχε ζώνη τις εὐδαίνα νὰ δεχθῆ τοιαύτας σιδηρᾶς τενίας κατὰ τὴν γῆς τὴν περίμετρον, καὶ ἅπαντες οἱ ἤδη κατασθέντες σιδηροὶ δρόμοι ὑπῆρχον συνεχεῖς ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, τοσαύτη εἶναι ἡ ἑκτασις αὐτῶν, οἱ ἄνθρωποι ἤθελον εἰμπορεῖν ἤδη νὰ περιτρέψωσιν τὴν γῆν ἐπὶ ἀτμομάχης.—Ἐπειδὴ ἡ ἀπαιτήσις δι' ἑκάστον χιλιόμετρον δαπάνη εἶναι καὶ σὸν ὄρον, 400,000 φράγκων, ἡ ὅλη ἀξία τῶν ἐτοιμῶν σιδηρῶν δρόμων ἀναβαίνει εἰς τὸ ὑπερποτὸν τῶν 16,220,000,000 φράγκων. Καὶ ἵνα τοῖς καθ' ἑκάστην νέοι κατασκευάζονται ταῦτα, οἱ δὲ ὑπάρχοντες θεωροῦνται ὡς μικρὰ ἢ τῆς τῆς τούτου τῆς συγκοινωνίας.

Ἐνῶ ἡ ἱατρικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰταλίας καὶ ἡ νομικὴ ἀναδεικνύουσι, κατὰ πάντα εἰς οὐκ ὀλίγους διδάκτορας; τὸ φιλολογικὸν τμήμα φιλοσοφικῆς σχολῆς δὲν ἔσπευεν ἄχρι τοῦδε εἰς μόνον, τὸν Εὐθύμιον Θεοδωρόπουλον, ἐκ ἀμελητοῦ ἀποθανόντα πρὸ τινῶν μηνῶν, καὶ τὸν ἐσχατὸν γορευθέντα Παναγιώτην Κουπιτώρηον, Ἰδραίου. Ἦ δὲ, διότι ὁ φιλολογικὸς ἀγὼν δὲν ἀπέστη εἰς ἡμετέραν ἀργυρέτης, ἀλλὰ ἀπλῶς φυλλίτης ἐκείνου δι' αὐτὸ τοῦτο ὅμως καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ τὸ πρῶτον ἀπείλουσι νὰ ἐμψυχώσωσι παντὶ σθένει τοῦ ἔθνους οἱ οἵτινες ἔχουσι τὴν γενναιότητα ν' ἀσπάζωνται μέρος τοῦτο τῆς ἀνωτέρας παιδείας, διότι ἡ ἑλλὰς ἔχει χρεῖαν νομικῶν καὶ ἱατρῶν, ἔχει πάλιν χρεῖαν τῆς γλώσσης τῆς, ἡ δὲ γλώσσα αὐτῆς λατεῖται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοσοῦτων πολέμων, ἡ ἀνάγκη τῆ ἀληθείας νὰ ἀυξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν φρουρῶν αὐτῆς.